

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Uj világ — a régi romokon

Aki a zsidó egyedekkel, vagy közületekkel tart fenn érintkezést, naponta látja, hogy legtöbbször érthetetlenül és megdöbbentően állnak a megdöbbentő eseményekkel szemben, amelyek a zsidósággal kapcsolatosak. Akármerre nézünk, mindenfelé csak baj és nyomorúság, amely sőt-tétt és keserűvé teszi a horizontot és a jövő perspektíváit. A legtöbb országban érezhető a zsidógyűlölet, s ahol nem virulens, ott a határokat zárják el a zsidó menekülni és új hazát kereső zsidó tömegek előtt. Ha meg legnagyobb reményességünk felé fordulunk, ott is vér és könny fogadja a palesztinai ősi földre vágódva néző zsidóságot.

Mindezek dacára hiba volna, ha urrá lenne fölöttünk a kétségbeesés és rezignáció. Mert meg kell barátkoznunk azzal a gondolattal, hogy egy régi alamerülésben levő világ tükröződik vissza a szomorú jelenségekben. Az a világ van elsúlyedően, amelyet apánk építettek és amelyben bizva bíztak. A régi világ eltűnése rendkívül sok fájdalommal jár és együtt jár az újjászülés fájdalommal. Nem csupán nekünk zsidóknak van súlyedően a régi világ, hanem az egész földkerekség a vajadás képét mutatja. Uj társadalmi rendszerek kísérleteznek, mintha az öt világrész emberei egyebet sem tennének, minthogy kísérleti laboratóriumra változtatnák át a kétezer millió élő ember életformáit és életberendezkedését. Irtózatossá válnak a konvulziók rázzák meg a világot és nem mondunk vele újat, ha leszögezzük, hogy a zsidóság, mint mindenben, úgy ebben és ennél is kétszeresen szenved.

Azok a formák és lényegek, amelyek a XIX. század emberére és felfogására rányomták bélyegüket, a mi életünkre elvesztették érvényüket és visszavonhatatlanul, visszahozhatatlanul a múlté. Látjuk, hogy minden összeomlott, csak még nem látjuk elég tisztán a perspektívákat a jövőre nézve. Epen ez az, ami oly keserűvé teszi a zsidó létet. A bizonytalanság az, amely megöli az optimizmust és teszi kétségessé azt, hogy vajjon mindenkor és mindenben a helyes uton járunk-e? A zsidóság keserves életútjának végcélja messzi van és az a generáció, amely már nem a múltban él és nem az elmúlt generációhoz tartozik, hanem a jövő építőkhöz, akiknek nem lehet közömbös, hogy mi lesz az új zsidó jövővel. Nincsen senki közöttünk, aki a zsidóság rendkívüli problémáit úgy tudná áttekinteni és fel-fogni, hogy az mindenhova érvényes legyen. De nem is ez a lényeges. Inkább az, hogy tudatosítsuk a zsidó tömegek előtt azt, hogy az emberi közösséggel való együttlétiünk olyan hatalmas és gyökeres változáson ment át, amelyből nincs többé visszatérés az asszimilációs múltba. Az emancipációs, humanista idők elmúltak, ma egészen más körül-

ményekkel kell számot vessünk. Epen ezért a zsidó vezetőknek legfőbb kötelességük, a vallási élet vezéreinek épen úgy, mint a politikai fordulatok figyelőinek, nemkülönbön a sajtónak is nagy feladata az, hogy ezt az átmenetet és újjászülést minél zökkenésmentesebbé tegye.

De nemkevésebbé rendkívül nagy feladat hárul azokra a kevesekre, akiknek a sors látszólag jobb anyagi sorsot biztosított. Ezeknek kétszeres feladatuk az, hogy ne fedjék el sorsuk mulandóságát és ne tagadják meg egy pillanatra sem az azokkal való sorsközösséget, akik az üldözöttség első lövészárában vajúk súlyos élethatal harcukat. Aminthogy azoknak az országoknak

zsidósága sem folytathat struccpolitikát, akiknek feje felett még nem lebeg az üldözöttség Damokles kardja.

Ha körülnézünk, láthatjuk, hogy nincs más reményünk, csak az önmagunkban való bizás. Senki a világon nem segít rajtunk, ha mi magunk nem segítünk. Nincs kire és kire támaszkodnunk, mert az élet hajszája olyan keserves lett, hogy nincs semmi reményünk arra, hogy bárki is megkönnyítse számunkra sorsunkat. Mi magunk kell ki-termeljük magunkból azt a belső ellenállást, amely arra és odáig vezet, hogy önkritikával és önuralommal az újjászülendő világban minden tekintetben megálljuk helyünket. Akár a galati keserveket látjuk, akár a palesztinai súlyos helyzetre tekintünk, mindenhol csak azt érezzük, hogy elmerült a régi világ, a napok mindig újabb és súlyosabb feladatokat róznak ránk és ha azt akarjuk, hogy jövő generációnk az életkörülményeket elviselhetőnek lássuk, úgy tegyünk mindenben úgy, ahogy a mai kor fölöttünk feltétlenül megköveteli.

A Zsidó Világkongresszus tiltakozott a Népszövetség előtt, a danzigi események miatt

Genf. A Zsidó Világkongresszus executiveje Párisban ülést tartott, amelyen résztvettek dr. Nahum Goldman, Georg Bernhard, Jefroikin Naiditsch, Rav M. L. Perlzweig és még számosan. Az ülés foglalkozott a lengyel zsidóság helyzetével, különösen a gettópad rendszer által előállított helyzettel. Az executive kimondta határozatilag, hogy a gettópad rendszert a lengyel zsidóság jogai flagráns megsértésének tartja. Elégítéssel vették tudomásul, hogy milyen bátran szembeszállnak a diákok és kulturális szervezetek a terrorhullámmal, amely elöntötte a lengyel közéletet. Elhatározták, hogy megfelelő propagandát fognak kifejteni a világon, intellektuális körökben, hogy

erről a lengyel antiszemita megnyilvánulásról informálják.

Ezután foglalkozott az executive a danzigi helyzettel és elhatározták, hogy memorandumban fordulnak a Népszövetség titkárságához és a hármas bizottsághoz, hogy megvédjék azokat a Népszövetség által biztosított jogokat, amelyek Danzig szabadállamra vonatkoznak.

Ez utóbbi határozatot meg is valószínűsítették már, amennyiben a memorandumot eljuttatták a népszövetségi hármas bizottsághoz, amelynek tagjai a francia, angol és svéd külügyminiszterek. A memorandum különösen kiemeli, hogy október 19-ike óta állandóan növekszik a terror Danzig szabadállam területén, amely főleg a zsidók ellen irányul.

Palesztináról is tárgyalt a mandátumbizottság megkezdődött 33-ik ülésszaka

Genf. A mandátumbizottság 33. ülésszaka összeült és tanulmányozta a francia gyarmatiügyi miniszterium jelentését Szíriára, Libanonra vonatkozólag. Majd más államok jelentését tanulmányozták, végül egy Palesztina-felosztás ellenes memoran-

dumot. A memorandum egyrésze annak a harcnak, amelyet pro és kontra folytatnak zsidó és arab érdekeltségek a palesztinai ügyben. Erdemleges határozatot Palesztinára vonatkozólag nem fog hozni a mandátumbizottság jelenlegi ülésszaka.

Páralanul impozáns politikai megnyilatkozás volt az oradeai Zsidó Párt reorganizációs közgyűlése

1400 zsidó férfi és nő szavazott le a választáson

Az elmúlt vasárnap Oradeán olyan zsidó demonstráció volt, amelyre még nem volt példa. A Zsidó Párt tisztújítást tartott és az aktus jelentősége nem abban van, hogy melyik frakcióna hány szavazatot esett, hanem abban, hogy ezernégy-száz zsidóember felkerekedett egy hívős, borús vasárnap csak azért, hogy demonstráljon a zsidóságra mellette.

Nem volt ez sem parlamenti választás, sem pedig hitközségi harcok folyamánya, hol sok-sok erkölcsi és néha anyagi érdek is közrejátszik, mikor még érthető volna az érdeklődés. Itt tisztára arról volt szó, hogy a Zsidó Pártnak erős és céltudatos vezetőségre van szüksége. Nem azon volt a hangsúly mégsem, hogy az a frakció „győz”, amelyre 1066 szavazatot esett, de még az sem, hogy a „bukott” párt 322 zsidót mozgatót meg a másik közömbös emberek sorában. Régebben egy-egy ilyen választáson 100-150 ember vett részt Oradeán és csak másnap a lapokból tudták meg az emberek, hogy „történt valami” a Zsidópártban. De a legújabb hitközségi választásokkor sem tudták 600 embernél többet megmozgítani. És most? Vasárnap 1400 férfi és nő járult az urna elé, mely fölött, mint legfelsőbb fórum, dr. Fischer József, az oradeai párttagozat elnöke, volt kamarai képviselő rezidált.

Hatalmas demonstráció volt ez a többi politikai pártok felé. Eddig a Magyar Párt mindenkor azt hangoztatta, hogy mit lehessen tudni, hányan szavaznak egy választáson a Zsidó Pártra, hiszen tiédnek a szavazók? A román politikai pártok sem tudták és nem ismerték az arányviszonyokat. De ezennel egészen más lesz a helyzet. Most már nyugodtan hivatkozhat arra a Zsidó Párt oradeai, de még országos viszonylatban is, hogy nagy erőt jelent egy olyan politikai párt, amely egy helyszínen választásra ilyen tömeget tud megmozgítani.

A VÁLASZTÁS LEFOLYÁSA.

A választási helyszín az Axelrad vendéglő nagyszeme, egy teljesen nagyszabású választási képet mutatva. Délután tízenegy óra körül a hírom csaknem százötven ember szavazott.

A reggeli órákban hosszú sorokban várakoztak arra, hogy az urnák elé kerüljenek. Voltak természetesen meglepetések és lelkes ifjaknak ott állani a hívős ösi reggelen, míg rájuk került a sor. Délután három órakor lezárta a szavazást. Összeváltak a szavazatokat és megállapították azt a névsort, amely jelezte, hogy kik, milyen pozitív fogják ezennel vezetni a Zsidó Párt ügyeit.

PILLANATKÉPEK.

Nem érdektelen néhány sort szentelni arra, hogy kik és milyen körülmények között szavaztak? Ott látnak az oradeai zsidóság egyik igen tekintélyes ortodox vezéréit, amint feleségével együtt leszávazott. Jött a nagybank igazgatója és felesége, akik reggel eljöttek és mivel igen sokan voltak, délután ismét komoly arccal járultak az urnák elé. Az asszony kissé izgató volt, mert, mint kijelentette, soha még szavazáson nem volt. Most „főpróbát” tartott és meg volt elégedve azzal, amit látott. Vagy hozzá kérdőznek azt az ügyvédet, akiről soha senki nem hitte volna, hogy valaha is érdeklődni fog zsidó ügyek iránt? Most pedig szintén feleségével együtt odaállott az urna elé és hárságy hangon kiáltották nevének, mint olyanét, aki nyíltan tanúságot tett „új” hitvallása mellett.

Tudnánk ezernyi portrét felrajzolni. Az öreg nyolcvan éves bácsi, akit orvosa eltított a sétálót, mert nyírós a levegő, de azért mégis eljött szavazni, mert mint mondotta, ez „minden zsidó kötelessége”. De nem érdektelen az sem, hogy az öreg, komoly életű eljárat ember mellett ott volt a korzó diadalm, elegáns asszonya, aki otthagya rendező székét és eljött, mert mint mondotta: ez ma minden zsidónak köte-

sége. Irjuk meg a nagykereskedőt is, aki szintén először demonstrált zsidópártisága mellett, mert kijelentése szerint ez az egyetlen eszköz arra, hogy zsidóságunk védelmét megszervezzük.

Ha objektívek akarunk lenni, akkor nem szabad elfelednünk azt sem, hogy az utóbbi évek folyton fokozódó zsidóellenes tendenciája is erős agitációs eszköz, mely ugyszólván automatikusan is hajtja a zsidó tömeget a párt felé. De mégis kell egy szervező erőnek lenni, mert nem mondunk vele újságot, ha megállapítjuk, hogy nem ér semmit egy milliós hadsereg sem, ha nincs ellenállásra megszerveve, ha nincs benne harci elán és ha nincs megfelelő vezérkara.

Sőt még ideális hajtóerőnek is kell benne lenni, mert különben nincs kedve harcra menni.

A VEZÉRKAR: ES CÉLKITŰZÉSEL.

A Zsidó Párt elmondhatja a cluj-i, de még inkább az oradeai erőpróba után, hogy van hadserege, amelyet ideális célkitűzés hajt, van benne kohzionális erő, amely összefogja és mostantól kezdve, van remélhetőleg olyan vezérkara is, amely mindenkor képviselni fogja maradéktalanul annak a tömegnek érdekeit, amely pártatlan lelkeséggel spontánul megnyilatkozott ezen a máskor érdektelennek deklarált választáson.

1400 ember urna elé való járulása kötelez is sokra. Mindenekelőtt nagyon komoly és nagyon intenzív munkára. Mert ez előlegezett bizalom, demonstrálás volt, de jaj volna, ha ez a nagy-szerű tömeg eszalódna azokban, akiket most vezér-rül ismert el. Ez a mi zsidó „tömegünk” nem iskolázatlan „laikus” emberecsoporthoz, hanem csupa újságolvasó, gondolkodó, majdnem úgy mondhatjuk „intellektuális” rétegéből tevődik össze. Ezeknek nem lehet „blöffölni”. Ok azt is tudják, hogy lehetetlen nem kívánhatnak. Azt is érzik, hogy az antisemita áramlatot egy zsidó párt nem tudja még feltartóztatni. De ahogy az orvos nem tud minden betegséget megelőzni, elég annyi is, ha lelkiismeretesen „kezelet” a beteget. Már pedig „betegebb” individuum, mint a hajszolt, ezer-nyi gonddal küzködő zsidó ember, nem kell ma a világon. Nem kell a vezetőinek programot adni, mert ilyen „program” talán nem is létezik. Dolgozni kell a jogvédelem terén, dolgozni önzetlennél ott és akkor, amikor a zsidóság megfelelő helyi, vagy országos érdekképviseletéről van szó. A többi magától adódik. A pillanat diktálja. Csak munkakedv kell hozzá, kitartás és önzetlenség!

AZ ÚJ VEZETŐSÉG:

Tiszteletbeli elnökök: Nussbaum Sámuel, Reich József, Leitner Lázár, Ullman István, Mittelmann Jakob, Fuchs Salamon és dr. Markovits Ignác.

Elnökök: Dr. Gellért Miksa ügyvezető, Politikai bizottság elnöke: Dr. Weisz Endre. Jog-ügyi bizottság: Dr. Kepes Miklós, pénzügyi bizottság elnöke: Dr. Váradi Ödön. Sajtóbizottság elnöke: Wasserstrom Sándor. Népjelölti bizottsági elnök: Keszenbaum Miksa. Gazdasági bizottsági elnök: Leichter Jenő. Főtitkár: Dr. Nádai István, titkár: Axelrad József, politikai titkár: Just Mose, pénztáros: London Armin, jegyző: London Lajos. Ellenőrök: Dr. Weiman László, Bátori Dániel, cenzorok: Bleier Adolf és Léwy Lázár. Háznagyi: Dr. Schwartz Árpád.

Elnöki tanács: Leitner Lázár, Leichter József, dr. Bárdos Imre, Neumann Lipót, dr. Deutsch Elemér, Leitner Zoltán, Keszenbaum Zoltán, Silbermann József, dr. Ripner György, Schön Dezső, Grossmann Benő, Frank Dezső, Farkas Vilmos, Kohn Dávid, Leitner Sándor, Reisz Béla, Erdélyi Jenő, Citter Jenő, Grossmann Jenő, Dénes Izidor, Silbermann Andor, Epstein Samu, Deutsch Jenő, Dr. Schönfeld Jenő, Friedmann Armin, Reichard Dezső, Mittelmann Nándor, Mihály Aladár, Aron, Kohlmann Kálmán, Grosz Sándor, Rézműves N.

Háziaszonyok öröme

Spectális szerkezet!
Minimális fa fogyasztás!
A masszív „ELITE”-fűzhely-leher zomác kivételben. — Tűzálló schamotthéssel.

Szánító, Oradea

Zephir kályhagyár, esslingeni faredőnyök, acél lemez-redőnyök

Kérjen díjazalon árajegyzéket!

Kain László, Nussbaum Sámuel, Rosenberg József, Berkovits Jenő, Weinberger Mór, dr. Orvath György, dr. Fried József, dr. Erdész István, Berkovits Bernát, Vadász Pál, Spitz Arthur, Klein Lajos, Perl Géza, Goldring Sándor.

— Doktoravatis. Németh Sándort, a reimsi kórház volt asszisztensét a párisi orvosegyetemen kiténtetéssel doktorrá avatták.

— Ki lesz Wauchope utóda? (London). A „Daily Telegraph” jelentése szerint, mér-tékadó körökben Sir Hubert W. Young-ot nevezik ki Sir Artur Wauchope főkor-mányzó helyébe. Young főkorományzó 1934 óta Eszakraodéziában. 52 éves és nagy poli-tikai tapasztalattal rendelkezik.

— KLEIN KORNÉL BRATISLAVAI NAGYKERESKEDŐ FRANCIA KITŰNTE-TESE. (Bratislava). A pozsonyi közzgazda-sági élet egyik érdemes tagját, Klein Kornél nagykereskedőt és exportőrt magas kitüntetés érte. A francia kormány keres-keletli szolgálatainak elismerésül a be-születrend bronzérmével — (DIPLOME d'HONNEUR A VEC LA MEDAILLE DE BRONZE) tüntette ki. Klein Kornél nem-csak a kereskedelmi és közzgazdasági élet-ben tünt ki, de kiveszi részét minden ne-mes zsidó intézmény támogatásából is. Ki-tüntetését osztatlan örömmel fogadta Brat-silava zsidó társadalma.

AZ ÚJ

Dr. LENGYEL

SHANATÓRIUM

Cluj-Kolozsvár, Str. Gojdu 3 A)

Románia legmodernebb gyógyintézete, nagy parktól körülvéve a város centrumában. Min-den szobája tiszta, nyílt, 500 m² terület-része van, ahol egész nap és az év bármelyik napján is lehet gyógykezeltetni. Modern berendezett műtőterem és szülőszoba. Minden szobában hideg és meleg folyóvíz, Vízfűtőközpont, Bellifűtő, amely krónikus béltámlalnak, székrekedések, epe- és vesekö-veknél kitűnő eredményeket ad. Electrothera-pia: ultra rövidhullám és minden más villany-kezelések. Modern Röntgen-berendezés. Laboratóriumok. A tetőtérre szorított gyerekek kezelésére igen alkalmas és Romániában pártatlan. Fogó- és hízőkúrák. Diétás konyha. Fertőző betegségeken kívül minden beteget fel-vevő. Üdülő- és lábadozó betegeknek is igen alkalmas. Mérsékelt díjazás.

Szabad orvos-választás. Az intézetnek rituális konyhája is van.

„Ha hallgatóim állanak, én sem ülhetek”

Ezt mondotta a varsói fogorvosi fakultás Niez nevű professzora, amikor felszólította zsidó hallgatóit, hogy üljenek le, de azok a gettópa-dokra való hivatkozással nem akarták ülve hall-gatni az előadást. Ha hallgatóim állanak, akkor én sem ülhetek — mondta és egész előadást állva adta elő.

Niez professor gesztusa kultüremberhez méltó, de sajnos, ezen a megállapításon felül, semmi jelentős nincsen benne. Valószínűleg a lengyel demokráciának gondolkodó tömegek, meg a többmilliónyi ottani zsidóság hálával gon-dol erre a tette, ami valóban bátor cselekedet akkor, amikor azt látjuk, hogy sokkalta hálásabb cselekedet együtt üvölteni a farkasokkal. Mert nem a Niez professorok Keletenüppában a jövő, hanem azok, akik felülnek és hagyják szegye-nben és pirult arccal ott állani azokat, akiknek egy-két év múlva azt kell mondják „kolléga” ur. Vagy ha elmege a lengyel egyetemről egy hall-gató és mondjuk az Egyesült Államok vagy Anglia valamelyik egyetemén professor lesz és azt kell majd mondja annak, akit ott szegye-n-padba illettet, hogy „kolléga ur”.

A tudomány csarnoka mindig valami meg-szentelt helynek számítot a zsidóság történelmé-ben. Nem is beszélünk arról a tanítványról, aki a ház tetejére mászott, hogy a kéményen kereszt-ül hallgassa mestert. Ott és azóta is nálunk mindig így és ennyire tiszteljük a tudományt. Igen, ott állani a ház tetején, vagy a szufolt előadóterembe bepréscélódva. Lásas méhösággal lenni a tudás forrásából előtörő életadó nedűt: ez a zsidó mentalitás. A hülágának viszont azt hi-szik, ha szegyenülten ott fog állani a zsidó diák, akkor nem lesz egyenértékű orvos, ügyvéd, vagy mérnök. Ellenkezőleg! Ez ad ért nekik ahoz, hogy különböek legyenek, mint illő társaik. A tudást nem lehet elnémitani. Az előtérést nem lehet szegyenpadokkal megakadályozni. Ezt érez-hette a varsói professor is! Mindenesetre tiszte-let jár tetteért. Talán azért nem pusztul el még-se az a mai Szodoma. Mert mindenhol él tíz igaz ember.

A S Á R

Ha néha nagyon ráfeküsznek a lelkekre ezek a mai nehéz idők s ilyenkor ráunok mindenre: visszanezék a múltba. Lapozgatok-lapozgatok az elmúlt idők fákó lapjaiban. Ezek a régi jó idők” kissé megnyugtatók, meginsimogatók idejüket. A minap is kedvem jött egy ilyen lapozgatáshoz... Visszavarazoltam magam a gányai csodarabbi házába. Sok szép gyermekkori emlékem fűződik ehhez a házhoz és reb Mattele csodarabbi család-jához.

A Pészáchi ünnep utolsó napjának előestéjén, helyesebben: előéjszakáján történt. A „nagy-szoba” hangulata volt a rabbi hivelvel, akik emel-kedeti hangulatban vallásos dalokkal és körán-csal töltötték az időt. Éjfél felé aztán sor került a hagyományos vöröstengeri átkelésre. Az egyik chaszid egy nagy tekenőt állított a szoba köze-pére, melyet szüntülig megtöltött vízzel. A chaszid-ök felgyűrték kaffánjukat s váltakozó szeren-csével átgyárták a tekenőt. A tekenő gyakran felborult, nagy vízemennyiségek árasztották el a padlót, hajnalutájban már vilóságos tenger képet mutatva a szoba.

A ház nem volt a rabbi tulajdona, Reb Men-del volt akit, aki mogorva ember híreben állott. Ő is jelen volt a hajdani vörös tengeri átkelés jel-képző „láncán”, ám őt nem a lelkesedés hűltette, hanem inkább az az igyekezete, hogy jelenléte-vel megóvja a házat a nagyobb rongálásoktól.

Az arnuóvel meguédi a kalapiját és kabátját, de... nem a bőrét!

Ezért naponta kétszer jól dörzsölje be a bőrét Nivea-val, ettől puha, nyulékony lesz még ha nedves és hideg időjárás is van. A Nivea pótolhatatlan, mert az egyedüli krém, amely Eucerintet tartalmaz és ez a csodás hatásának titka.

Csak NIVEAT a BÖRÉNEK

A hetvenéves Kóbor Tamás

Régi író, nagyszerű tollu magyar író, aki azonban hiába ír már negyven éve ma-gyarul, azért eklejtése mégis annak a mód-szeres tanulásnak eredménye, amelyet ifju-korában elajátított. Kóbor Tamás a régi háborúelőtti magyarságnak egyik írói büszke-je volt. Most, hogy a pesti zsidóság az irodalmi társaság keretei között ünnepelte, ő maga bevalótja, hogy sokszor volt fontos események bábája és nem egy nagy magyar manifesztum jelent meg az ő fogalmazásá-ban.

Mi régebben az irtuk róla, hogy nem tudjuk zsidó e még. Akkor egy cikke nyom-mán irtuk ezt, mert abban valami egészen furcsa hangot ütött meg. Most tudjuk, hogy nem szegélyi zsidóságát, de úgy nem, ahogy anekdótáképen mondják: Büszke vagyok, mert zsidó vagyok, hiszen ha nem volnék erre büszke — akkor is zsidó maradnék... Minden tiszteletünk a hetven éves Kóbor-nak, azonban nem tud már soha olyan bátor hangot megütni, mint például Zsolt Béla. Ő maga is bevallja, hogy nincs más determinációja, mint az, hogy zsidónak

Rheuma ellen **Logal**

Rheuma ellen **Logal**

Logal-tabletták biztosan gyógyítanak Rheumát, Idegfájdalmakat, Kószvényt, Spanyolnáthát, Urdíszegészt, Fejfájást és Túlzott betegségeket

Ha több mint 7000 orvos, kólika és kórház ajánlat beállított, hogy Logal-t kellene szedni, irassa a Logal kiadó háztáji igazgatója, On is teljes bizalommal használhatja. A Logal az On házi gyógyszeri közeli se hűvözze. Gyógyszerárakban és drogériákban. Let 52.-, 130.- (6 Let 12.-)

vallja magát, de közben azt is kijelenti, hogy „nem jó zsidó az, aki nem jó magyar”. Már mi ezt mégis megkontrázzuk, mert pél-dául a sokmillió amerikai, angol, orosz, lengyel, román zsidó, igen jó zsidó lehet, mégha nem vallja magát magyarnak. De valószínű, hogy az a furcsa levegő teszi ezt, ami ott lebeg, az IMIT estélyén is, amikor Kóbor-t ünneplik. Követelik, hogy százer-centes magyar érzelmű legyen a zsidó, de az iskolába nem veszik be, hivatal nem kaphat, kereskedni sem szabadon, ipartüzni sem, csak módjával. Elnyomás és ezért mégis kiáltani, hogy eljen... Nos hát eljen Kóbor Tamás, s ha már jó magyar, legyen az, de legyen jó zsidó is és harcoljon, küzdjön a világ többi zsidóért is, akik szintén szen-vednek, küzdenek, az antiszemitizmus járma alatt. Ahogy szenved, küzd a magyarországi zsidóság is, Kóbor Tamással együtt.

Ez is zsidó tragédia

Egy varsói jiddis nagy napilapban, cikk jelent meg egy volt oroszországi rabbitól, aki Kazánban volt főrabbi és Rav Meir Scharf a neve. Most „emigrációban” él, s visszaemlékszik azokra az időkre, amikor husz esztendővel ezelőtt megkezdődött a bolszeviki uralom. Olvasván a cikket, nagyon szomorú konkluzióra jutottunk. Arról ír, hogy kezdetben elég sok zsidó népbiztos volt Kazánban és ezek igen jól éltek, da-cára annak, hogy egy deka cukor vagy só sem volt forgalomban és pinceudokban húzó-dott meg a zsidó és nem zsidó lakosság. S ennél a megállapításnál kell megálljunk egy szóra. Ne higyük azt, — írja a főrabbi

Nagy fáradtsággal sikerült neki szerezni egy kis pászának való bulizást. De már a süttés nem ment olyan simán. Mert a pászakütséncél emberelemlekezet óta mindig és mindenütt a jó-módnak az első. Túrelmesen vártak volna, a mellőzés nekik nem volt újság. De az otthonba-gyótt éhes porontyokra gondoltak. Hiába! Csak a késő délutáni órákban kerültek haza. Boldogan tapogatták a ropogásra sült pászkat. Szemük csak egy kidülledt az éhségtől, de a „szeder-estére” gondoltak és holdogak voltak. Felpako-ltak és hazafelé indultak. De nem így a szegény gebe. Ő nem gondolt a szeder estére és vigasztal-lanul éhes volt. Alig bírta vászorogni a szegény pára. Esteledett, Dermesztó hideg szél sivitott. Leszálltak és gyalog baktattak a szekér után.

A lovacska meg-megállt egy lélekzetnyire. Leibis gyakorlatot szeme észrevette, hogy az agyonhajszolt kehes jószág felmondta a szolgá-latot. Egy országút belsejére terelte és megáll-totta. Pihenj Kurev, mondta kurtán. Majd felesé-gével együtt körüljárta a „fiakert”. Táne közben lel-felelapott a sár és akkor vette észre Leibis, hogy a süttésében az országutnak egy megrongált részébe, egy jókora pocsolóyába vitte a „fuhrspanját”. Átmentek az ut jobboldalára és ott folytatták a táncot. Mikor aztán jól átmele-gedtek, visszajöttek a szekérhez. — Na, Kurev — mondta Leibis — gyereink haza! De a Kurev értelmelen, szomoruan ránczint a gazdájára és nem mozdult. Leibis nyomtatós negatására neki-

mondhatjuk nyugodtan: Iso habo... azaz a következő órában lehetünk Jeruzsálemben...

A JIDDIS KULTURPAVILLON.

A repülőgép elszállott, s mikorra kikötött a palesztinai egyik repülőtéren, két nap múlva, már egészen másféle kalandoztak el gondolataim. Eppen augusztus 17-én, kedden nyit meg egy rendkívül érdekes kiállítás a nemzetközi kulturpavillon egyik önálló osztályaképen.

Amint ott hallottam, az egyik rendezője és életrehívója ennek a jiddis nagyszabású és érdekes kiállításnak, egy anekdotát mesélt valakinek. Nagyon ócska, de aktualizált anekdotát arról a bizonyos snorrerről, akit Rotschild akart valamire figyelmeztetni, mire ő büszkőn kivágta, az én tületemhez én értek. — Itt is mindenki azt mondta, hogy minek hozzákendni, mert nincs elég pénz, nincs elég lehetőség és ime — itt áll készen a kiállítás.

Mondhatom, hogy az, aki ezt az anekdotát elmondta, büszke lehet a többivel együtt erre a teljesítményre. Amit itt ebben a három-négy teremben összehoztak, az külön élmény és élvezet. A megnyitón egy francia miniszter is résztvett, aki dícsérte a zsidó sajtót, színházat, irodalmat, amely most reprezentatív kiállítást szervezett meg.

A gondolat szabadságnak, a zsidó kultúrának beszédes adatai ezek, ahol minden látható ezeken a falakon, az alef bészitól, a Marc Segall moszkvai színházjáig.

A JIDDIS NYELV ELSŐ DOKUMENTUMAI.

Nagyon érdekes, hogy itt látható az első jiddis nyelvű dokumentum egy 1455-ből származó váltó. (Milyen érdekes, az első dokumentum: egy váltó. Tipikusán zsidó megnyilatkozás, nyelv-csinté, mint váltó, vagyis váltó mint ősdokumentum) Majd sorra következnek: 1498-ból származó Szefer Hamidajsz, ezekben szép rajzok is vannak, iniciálék felék.

A XVI századból, pontosabban 1507-ben nyomtatott egy „Bove“ könyvet Zürichben, amelyet egy Elje nevű hocher írt. Majd 1546-ban nyomtatott biblia, 1560-ból a híres cremonai (Itália), 1589-ből a krakkói bibliák, 1594-ből a Páris—Bécsi dokumentum.

1602-ből, egy Bazelben készült jiddis mesekönyv, 1620-ból a „Lev Tov“ krakkói kiadása, majd a XVII századból egy zsidó orvosról származó munka, amelyben a népbetegségekkel foglalkozik, 1710-ből a prágai megilla jiddis fordítása.

Rendkívül érdekes dokumentumok, majd következnek a XVIII század neoklasszikus irányzatának képviselői és az utána következő igazi jiddis klasszikusok három nagy reprezentánsa: Mendele Mocher Szirom, Solám Alchem és Perec. Itt vannak ezeknek a zsidó nyelv iróinak elég rosszul sikerült portréi. A zsidó népköltészet nagyszabású dokumentumai. Írások, könyvek, végig sorban három termen keresztül. Előbb a primitívebb adalékok, majd az idők folyásával, mind nagyobb és teljesebb megnyilatkozása a jiddis irodalomnak, művészetnek és sajtónak. A XIX századból nagy jiddis megemondások. A lengyel és amerikai felelt jiddis sajtó diagrammái, azután egy külön szoba a lengyel világi jiddis iskolák klasszikus gyermekművészeté. Gesang von Kassilivke illusztrációi.

Jiddis irodalmi művészeti dokumentumok hatalmas mennyiségben. Örökig lehet egyeztetni az érdekes termeken: amilyen nem igen fordult elő még a zsidó kiállítások annalesében.

A jiddis színháznak is van egy sarka. Nagyon szegényes és szervezeten. Még Goldfaden-

nek sines egy portréja itt. Legfeljebb az érdekes, amit Marc Segall moszkvai színházról mutat. De semmi diagramma, a jiddis színházról sem olyan, ami azt mutatná, hogy ime ez az, amit a jiddis színház fel tud mutatni. Nagyszabású dokumentumok, nagyon érdekes és megkapó látvány a párisi jiddis kiállítás.

Még egyet: 100.000 zsidó él Párisban, akik hivatalos kimutatás szerint jiddist vállalnak anyanyelvül. Ezekről sem sokat lehetett látni Párisban ezen a kiállításon. De az ő akaratukkal és kitartásukkal tettek lehetővé, hogy ez a kiállítás létrejöjjön. És nekik köszönhető, hogy ma liktető zsidó élet van a francia fővárosban.

Bucszom Párisról. A történelmi levegőtől, a nagyszabású múzeumoktól, a forgalmas utcáktól, az itteni zsidóságtól, bucuszom a Fény Városától. Mit is mondhatok egyebet, mint azt, ami egy kissé megnyugtató vágyódó szívet? Sablonos szó, de szebbet, jobbat és értelmeimet őszintében kifejezőbbet nem találok: au revoir — a viszontlátásra.

A zsidó tudományos világot értékes embertől fosztotta meg egy kegyetlen arab revolvergolyója

Ha majd egy nagy zsidó drámaíró fog feltűnni irodalmunk egén, aki mint zsidó Shakespeare a zsidó sorstragédiákat fogja megírni, akkor bőséges témaanyag mellett nyugodtan felhasználhatja azt a tragédiát is, amit Avinoam Yellin halálával kapcsolatosan jegyez fel a mai idők krónikása. Pontosán 103 évvel ezelőtt tíz askenázi zsidó indult el Palesztinába, hogy ott a legnagyobb zsidó parancsok egyikét teljesítsék, az Erecben való letelepedést. 1834-ben volt ez, amikor a „itzek“ elindultak, közöttük Josna Yellin. Ennek az ósnek fia: David Yellin, aki 1864-ben született Jeruzsálemben. És David fia volt az Avinoam, akit egy arab golyója most kegyetlenül leterített.

DAVID YELLIN.

1882-ben tanító lett David Yellin az Alliance iskolában, amiért az akkori törzök őt is megapjált is erősen támadták. Yellin 1889 óta számos tankönyvet és olvasókönyvet adott ki héber nyelven, ezek voltak az első héber tankönyvek, amelyek az élő héber nyelven íródtak. Pines segítségével kiadta annak idején a török agrártörvényt héber nyelven. 24 évig volt a Lomel-iskola tanára, 1904 óta a német Hiltseverein tanítóképzőjének tanára, majd pedig 1912-ben alektora lett, amelyről a „nyelvi harc“ kezdetekor lemondott. Később a cionista szervezet által létesített tanítóképző vezetője lett. Jelenleg pedig a héber egyletem judaisztikai szakosztályán a héber költészet docense. Írt egy sok nyelvre lefordított könyvet Maimonidesről. 1898-ban Graszovskij-val kiadott egy héber szótárt. Élénk részt vett mindenkor a palesztinai zsidó közéletben. A világháború alatt vezette az amerikai zsidók segélyakcióját. 1920-ban Jeruzsálem alpolgármestere volt, 1920-tól 1928-ig a Waad Leumi elnöke.

KI VOLT AVINOAM YELLIN, A MEGGYILKOLT TANFELÜGYELŐ?

Alig 37 éves volt, amikor egy gaz arab

fejfájás ellen Beretrás parzilla!

golyójától meghalt. E rövid élet alatt is sokat tanult, sokat tudott és sokat alkotott. Kimondott héber nevelési kapott és a elsők között volt, aki héber óvodába járt. 1923-ban a cambridgei egyetemre járt, 1929-ben pedig a londoni egyetem pedagógiai fakultását hallgatta. Néhány asatást is vezetett és kitűnő filológus volt. Két évig a kormányzóságánál teljesített szolgálatot, majd a zsidó iskolák tanfelügyelője lett. Számos művet is kiadott. Így többek között a „Saar Lösonenu“ című olvasókönyvet, majd a Szefer Ahahar Hechacham című könyvet adta ki egy aramus nyelven megírt kézirat nyomán. Billig egyetemi professzorral együtt, akit tavaly a zavarásokkor szintén arab golyó által halt meg, egy arab nyelvtant adott ki.

Yellin a negyedik volt a Yellin család egymásra következő generációjában aki ismert volt a zsidó tudományos világban. Hivatalába akart épen menni, amikor két golyó leterítette és néhány napig élet-halál között lebegett. Hashartyagyuladást és belső vérzést kapott s családja körében kilehelte nemes lelkét. Temetése idején a palesztinai iskolákban szünet volt. Dr. Herzog grand-rabbi tartott gyászbeszédet. Ben Zvi a Waad Leumi megbízásából beszélt. Dr Luria a nevelésügyi departament megbízásából beszélt. A Waad Leumi külön gyászjelentést adott ki.

A Yellin-család egyik tagja, Semarjahu Yellin a török-német hadsereg kötelékében hősi halált halt a világháború alatt, tehát Avinoam a második, aki a családban erőszakos halállal halt meg. Igazi zsidó tragédia.

Csúszkán a születések és emelkedik az öngyilkosságok száma a bécsi zsidóságnál. (Bécs). A bécsi zsidó hitközség statisztikai hivatala érdekes adatokat közöl a bécsi zsidóságról. Eszerint 1937. első kilenc hónapjában 736 házasságot kötöttek, 568 gyermek született és 2045 haláleset történt. Különösen feltűnő jelenség, hogy az öngyilkosságok és halálesetek 4.5 százalékát teszik ki, holott a háború előtt ez az arányszám 7.15 százalék volt csupán. Ugyanezen idő alatt 425 egynél lépett ki a zsidó felekezet kötelékéből és 204 lépett be a zsidó vallásközösségbe. Ez utóbbiak közül 114 visszatért. 1936—37. tanévben 2294 zsidó fiú és 2437 leány látogatta a népiskolákat, 1589 fiú és 2048 leány felsőbb iskolákat. Az öngyilkosságok száma állandóan csökkenő tendenciát mutat a zsidóknál.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, Strada Miron Pompiliu 8 Telefon: 440

„Népek“ cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:

Table with subscription rates: Bellődön: Hítközségeknek és vállalatoknak 500 le, Magánosoknak egészévre 300 le, félévre 160 le, negyedévre 85 le. Külföldön: Csehszlovákiában 120-80, 45, 25 ck, Jugoszláviában 180, 95, 50 dinár, Magyarországon 25-15 pengő, A többi államokban 10-5 dollár

Naptár 5608

Péntek: Kiszlev 8, november 12.

Szombat: Kiszlev 9, november 13.

Heli szidra: ויעה

Heli halora: ויכר ועקב

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.33

gyertyagyújtás 4.43

Istentisztelet kezdete 4.55

Szombat befejezése 5.48

A Yellin-házban „süvei“ ülnek

Írta: C. Z. Kloetzler, Jeruzsálem

Megírtuk hogy egy arab revolveres merénylőket követelt el Avinoam Yellin ellen, aki az összes palesztinai zsidóiskolák főinspektora volt, a kormány megbízásából. A golyók nemes szívetek értek és két napi haláltusa után Yellin betelthet sérüléseibe. Temetésén tízezer ember vett részt.

David Yellin szemben lakik azzal az épülettel, amely évtizedeken át életének központja volt és amelyet minden szablati imádkozással felkeres. Nemrégiben halottak az iskola nyolcvanéves fennállási jubileuma alkalmából, hogy előbb ennek az iskolának névöndöke volt, majd tanára, végül igazgatója. Most, hogy legfiatalabb fia után a „ben jakir“ után süvei ülnek, zarándokhelye lett ez a ház a palesztinai zsidóság számára. Nem is meglepő ez, hiszen a Yellin család a legelőkelőbb zsidó családok egyike, a jeruzsálemi szellemi arisztokráciához tartoznak, amelynek ősz családjai, egyike a legjelentősebb központi személyisége az ország tudományos, pedagógiai és kulturális életének.

Már a lépcsőkön is vágni kell, olyan sokan tizeknek részvétüket kifejezni a családnak. Nyugodtan várnak, míg a kerüben jöttek eltávoznak. Két nagy egymásba nyúló szobában nyitva állanak az ajtók, az egyikben a férfiak ülnek, a másikban az asszonyok. A miszrah-falnal alacsony párnákon ül a fehérszakállas David Yellin, akinek arcát minden gyerek ismeri Jeruzsálemben. Mellette ülnek fia, az asszonyok szobájában ül az elhunyt felesége. (Ennek közeli rokoni kapcsolata vannak Oradeán. A megboldogult mártír felesége Elza, dr Grünhut Lázárnak, a német Hiltseverein árvaház igazgatójának leánya volt. Vizsoni dr Grünhutné asszonytöbbször az oradeai Leitner Lázárnak és Mártonnak. Így tehát ezzel lapunk felülős szerkesztőjének unokatestőre, Avinoam Yellin „süvei“ ül felesége.)

Ott ül mellette az elhunyt mártír özvegye is. Körülöttük pedig a kiterjedt, nagy

család tagjai és a látogatók folyton megújuló tömegei. — Ezek a napok jelzik azt, hogy a Yellin-család mennyire beegyeskedett a palesztinai zsidóságra és mutatja azt a szellemi befolyást, amelyet a patricius-család törben és időben jelent a jiduban. Jönnek a régi barátok, akik évtizedeken át megosztották a családdal az örömöket és bánatokat. Ott van Wilhelm Hecker, az ismert építész, aki lúrsa és legjobb barátja Elieser Yellin-nek a háborús évek óta, amikor mint német hadseregbeli tiszt segített a családnak abban, hogy Damaszkusba meneküljenek. Ott ül Agnon, az ismert költő, akit a Yellin-családnak nem csupán a héber nyelv szeretete köt, hanem a zsidó tradíció is, ami életeleme nek is, mint Yellinnek. Jönnek az iskolák tanárai és tanítói és azok a növendékek, akiket oktatott. Jönnek azok, akik Dávid Yellin tanítványai voltak és a tragikus hős halálát halt Avinoam Yellin barátai, akikkel együtt dolgozott a zsidó nevelés érdekében. Itt beszélnek el, — ami a halál tragikumát még növeli — hogy Avinoam Yellin a kormány megbízott inspektori állásról a napokban akart lemondani, hogy a Waad Leumi iskolahálózatának vezetője legyen. Ha ez néhány nappal ezelőtt történnék, akkor talán nem találja el végzetes útján az arab mérnyő golyója.

Folyton jönnek az újabb látogatók és ott ülnek azok, akik „miszajesz“ tanulnak. Jönnek az egyetem professzorai, jön Salman Schocken, az egyetem executívójának vezetője, jönnek rabbiok, szefárdok, askenázők. Jönnek ismeretlen kismemberek, hogy szeretetüknek és ragaszkodásuknak adjanak kifejezést. Jön a mártír öné. David Yellin maga áll oda elémádkozni. Ismert arról, hogy mennyi önrólom van benne. Hangja élesen cseng, amikor ima végeztével elmondja fia után a kaddist... a második fia ez, aki elveszt. Aki azonban ennek a patriarchának szemébe néz, olyan bánatot olvas ki belőle, amelyet könny nem moshat ki belőle sohasem...

Danzigban is bevezetik a horogkeresztet zászló használatát. Danzigban a nemzeti szocialistáknak azon szándékot tulajdonítják, miszerint hivatalosan be akarják vezetni a horogkeresztet zászlót. A távirat szerint ez a hír téves kommentárokra adott alkalmat a külföldi sajtóban. Természetes, hogy a szvaszlika mellől nem tüntetik el a város évszázados jelvényeit.

Leszavaztatják a lembergi egyetem diákjait a gettópadok ügyében. (Varsó). A lembergi egyetem rektora elhatározta, hogy a gettópadok kérdését az egyetem összes hallgatói bevonásával rendezendő szavazás után fogja eldönteni. Az egyetem összes hallgatói kötelesek november 6—10-ike között írásban közölni a rektorátussal véleményüket arra nézve, hogy a gettópadok fenntartandók-e vagy sem. Végleges döntést a rektor a szavazás eredményének ismertetése után fog hozni.

Francia-angol megegyezés az arab terror ellen. (London). Az angol és francia kormány reprezentánsai között bizalmas tárgyalások folynak abban az irányban, hogy együttesen lépjenek fel a fennhatóságok alatt álló területeken szított agitáció ellen. Ugyanis nemcsak az angol hatóságoknak kell megküzdödniök az arab terrorral, hanem a szíriai francia közegek is nehezségekkel küzdenek az arab lakosság körében szított nyugtalanság miatt. Nem kétséges, hogy külső erők mozgatiák a közelkeleti országokban dúló agitációt és a londoni és párisi kormány bizalmas megfigyeléseket eszközöltet az angol- és francia-ellenes arab-mozgalmak fölött, amelyeket külső erők szítanak.

Tíz évre ítélték egy „fajgyalozót“. (Hamburg) Az itteni bíróság dr Teodor Wohlfart, 56 éves ügyvédet ötrendbeli „fajgyalozás“ címén tíz évi fogházra ítélte.

Emésztési zavarok,

régi idült gyomorbagok, székrekedések, fejfájás, étvágytalanság, savtúltengés, gyomorégés, görcsős állapotok, ideges gyomorbaginál az Amerikában három zseniális tudós: Iwata, Schiwata és Nakamura által felfedezett „GASTRO D.“ bel- és külföldi orvosi körökben nagy feltűnést keltett.

A „Gastro D.“ kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár A. gyógyszerárában București, Calea Victoriei 124.

Zsidónak adta el tehenét — elcsapták állásából. (Berlin). A bádeni közigazgatási bíróság döntése alapján elmozdították állásából egy német polgármestert, mert egy zsidó marhakereskedőnek adta el egyik tehenét. Az ítélet megindoklásában a bíróság többek között a következőket jelentette ki: „Jóllehet a zsidókkal való üzleti kapcsolatokat nem tiltja meg írott törvény a tisztviselőnek és ilyen rendelkezés nem szerepel a szolgálati előírásokban, de minden tisztviselőnek tudnia kell ma egy alapvetően nem bocsátkozhatik zsidókkal való üzleti kapcsolatokba. A tisztviselő éppúgy, mint a szocialista párt bármely tagja, köteles támogatni az államot és a pártot a zsidó befolyás leküzdésében“.

Uj marannos zsinagóga Lissabonban. (Lissabon). Oportóban most chanukakor avatják le a Sir Elie Kadoorie által létesített zsinagógát, amelyet a zsidósághoz visszatért marannosok részére emeltek. A templomot gránitból építették góttikus stílusban.

Antiszemita beszéd a belga szenátusban. (Antwerpen). A Goldzieher Penzo bankház bukása, amelyet Julius Barmat idézett elő, a belga szenátusban is visszhangra talált. Van Dieren, az egyesült antiszemita front egyik vezetőre, amely a flamand nemzeti szervezet és a rexisták pártjából alakult, beszédében a következőket mondotta: „Barmat zsidó. A zsidó olyan nép, amelyen átok van és ezért mindent megtesznek, hogy felverekedjék magukat. Ezért lesznek Európának általános csapásai. Vigyázzanak szenátor urak a zsidókra, előzzük meg ezt a csapást, amely országunkat fenyegeti“. — A „Dinase“ nevű antiszemita csoport az utóbbi időben fokozottabb tevékenységet fejt ki. Az elmúlt napokban autókön járták be a várost és „le a zsidókkal“ feliratot vittek, különösen a vasút környékén, amely Antwerpen zsidó lakta negyedét képezi. Az antwerpeni zsidóság nagy felháborodással látta a német mintára készült tüntetést.

Julius Streicher-t ünneplik Rómában. (Róma). A „Stürmer“ kiadója, Streicher Rómában nagy ünneplésben részesült. Streichert Nürnbergben a pártnapok idején meghívta Rómába egy olasz delegáció. Akkor mondotta Streicher, hogy antiszemita elveit jobban kellene megértésék Rómában. A „Lavore Fascista“ lap nagy vezércikkben üdvözli Streichert, mint a nemzeti szocialista szervezet vezéralakját, de antiszemitizmusáról nem tesz említést.

Advertisement for BERKOVITSNÉ (Oradeáról) orth. kóser étterme (a baia-marei rabbi hechsere) BUCUREȘTI, Sír. Lipszani 7. Telefon: 462-91. Sococ hátamögött. Postavámmal szemben. Elsőrendű erdélyi konyha!

Advertisement for SENLASLO (Szt. László) fertőtlenítő toalettszappannal DENTONAL fogpasztával Üdül — Fehérül — Felfűlöllel!

PALMA kaucsuksarkok

hordanak, mert az évtizedek folyamán meggyőződtek arról, hogy a legtartósabbak.

Vigyázzunk a védjegyre!

— Lebrun köztársasági elnök a Palesztina-pavilonban. (Páris). A francia köztársaság elnöke, Albert Lebrun október 26-án meglátogatta a világgiallítás Palesztina pavilonját. Az elnököt, akinek érkezését nem jelezték, Louis Ascher, a kiállítás komité elnöke és Guy Rotschild fogadták. Lebrun elnök érdeklődéssel szemlélte a fejlődés vonalát, amelyet a zsidóépítés mutat, különösen érdekelte a tel-avivi kikötő fejlődése és a Ruthenberg-művek erőtelepe. Különös örömmel szemlélte azoknak az intézményeknek fejlődését, amelyet franciáországi zsidóknak köszönhet Palesztina, így az Edmund de Rothschild által létesített és berendezett kolóniát, valamint a francia zsidó Charles Netter által létesített Mikve Izrael-beli mezőgazdasági iskolát.

— Clujon ha jól akar étezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátvás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

— Zsidó statisztikai hivatal Prágában. (Prága). 1904-ben Arthur Ruppín dr. iródat létesített Berlinben, „Büro für Statistik der Juden”, amelyet dr. Bruno Blau vezetett és amely egyidőre beszűkítette működését. Most azonban Prágában újra megnyitották és most is Bruno Blau dr. vezeli. Az iroda minden szakba vágó kérdésekre megfelelő felvilágosítást ad. Prágai cím: I. Dlouha, Nr. 41. Aki érdeklődik, visszpórt kell küldöni, vagy személyközi Schein-t. Az iroda most kiadott jelentése szerint a cseh-szlovákiai zsidó születések száma az 1935. évhez viszonyítva, 4,8 százalékkal esett. Az 1928—30. évekhez viszonyítva pedig 15,3 százalékkal esett a születések száma.

Látogassa meg szíveskedve nálunk új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4. Szébbnél szébb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyegjavítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— Lengyel-osztrák-magyar egyezmény Palesztina ügyében. (Bécs). A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint Schmidt osztrák külügyi államtitkár lengyelországi látogatása során Palesztina felosztása kérdésében is tárgyalásokat folytatott a lengyel kormánnyal. Ezeknek a tárgyalásoknak a középpontjában a szenthelyek biztonságának problémája állott, amelyek Ausztria és Lengyelország, mint katolikus államok, egyaránt érdekelték. A szent helyek biztonsága ügyében külön egyezmény készül Lengyelország, Ausztria és Magyarország között, amelyet ezen három állam képviselői egységesen fognak képviselni a Népszövetség előtt, amikor a elosztás kérdésében fog dönteni a genfi fórum. A három állam közötti meg egyeztetés híre szerint a Vatikán forszirozza. A meg egyezés értelmében a három állam magáéva fogja tenni a felosztási tervet és támogatni fogja Angliát ebben az irányban a Népszövetség előtt, de csak azzal a feltétellel, hogy tekintetbe fognak venni ezen államok kívánásait a jeruzsálemi, bellemi és názaréti szenthelyek abszolút biztonsága ügyében.

— Német borzalmak. Keletporoszország két kis városában, Schneidemühl és Allensteinban újabb zsidókinzást szabadalom született meg. Becitálnak a rendőrségre egyszerre 20—30 zsidót, bezárják őket egy cellába, a fal mellé állítják és kényszerítik, hogy felemelt karokkal álljanak egész éjszaka úgy, mintha Hitlerrel üdvözölnék. Fiatalok, öregek, nők egyaránt belesznek így citalva. Sokan összeesnek. Az eredmény az, hogy a városkák zsidói kivándoroltak. — A zsidó áruházak és a még zsidó kézen levő szárszországi vasfeldolgozó üzemek, amelyek a helyi gazdasági életben még a legutóbbi években is fontos szerepet tölthettek be, nem bírnak rendelkezni elegendő tenni, mert a német nyersanyagelosztó közegek megtagadják az üzemek kérelmét nyersanyagok iránt. Tudva, lévölög az egész német nyersanyagelosztási állami kézre került. A zsidó áruházak tehát nemcsakára vagy bezárnak, vagy potom áron árja kézre kerülnek.

— Felnyitották Felix Warburg végrendeletét. (New-York). 1935 februárjában van kelteve Felix Warburg végrendelete, amelyet most bontottak fel. A legnagyobb alapítvány, amelyet Warburg egy célra hagyományozott: 50.000 dollár, amelyet a new-yorki zsidó jótékonyági szervezeteknek adományozott. Ezenkívül 57.000 dollárt adott kilenc különböző intézménynek. A végrendelet bevezető sorai a következők: „Szerencsém volt ahhoz, hogy elég sokáig éljek és így módom volt azoknak az intézményeknek fejlődését látni, amelyek többé-kevésbé megvalósították céljaikat”. A végrendelet végrehajtója szerint 13 millió dollárra becsüli azokat az összegeket, amelyeket 15 év alatt Warburg különböző zsidó intézményekre hagyományozott. Az özvegy kapja az ingatlanokat és a grafikai gyűjteményt, valamint a berendezéseket. Minden gyermeke 250.000 dollárt, nyolc unokája egyenként 100.000 dollárt kap. A végrendelet végrehajtói az özvegy és Frederick és Pál fiai. A család többi tagjai 150.000 dollárt kapnak. Kuhn Lőb & Co bankház tisztviselői szolgálati idejük szerint 2000 dollárt terjedő ajándékokat kapnak az örökségből.

— FÜZŐ ES MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

— Amióta a Togat-tablettát ismerem, nem félek semmiféle meghűléstől (gripától). Főfájásnál, torokfájásnál, rosszindulatú ideg-zsúbanál csakis a Togat segít rajtam. Előírás szerint bevéve, azonnal elmúlnak a fájdalemek. Togat-bevétele után nagyszerűen alszom.

PETROL EGER

Megszünteti a korpázást. Meggátolja a hajhullást.

— Az American Jewish Congress a lengyelországi zsidókért. A Zsidó Világkongresszus amerikai szekciója, az „American Jewish Congress” a lengyel zsidóságának alantit üzenetet küldte: „Legmélyebb szimpátiával figyeljük azt a jogos és bátor harcot, amelyet a lengyel zsidóság folytat a lengyel egyetemeken a megszegyénítést, meg-alázó gettópaktikák ellen. A gettópád a legnagyobb megszegyénítés és ezt nem érdemi meg az a lengyel zsidóság, amely minden tekintetben elegendő tesz állampolgári kötelességének. Büszkék vagyunk lengyel-zsidó testvéreinkre, akik bátran harcolnak. A lengyelországi zsidó szátrák kényserítő tiltakozás a köztársaság politikája ellen, amely kötelezte magát arra, hogy minden fajnak és vallási csoportnak tiszteltetben tartja meggyőződését és politikai jogait. Nagy szolgálatot tesz a lengyel zsidóság ezzel az ellenállással, mert a civilizált világ előtt ezzel emeli a demokratikus népek öntudatát. Legmélyebb szimpátiánkról biztosítjuk a lengyel zsidóságot és legmélyebb hálánkat fejezzük ki azoknak a demokratikus erőnek, amelyek a reakciós erőkkel szemben a harcot felveszik”.

— A tel-avivi kikötő fejlődése. (Tel-Aviv.) Az utóbbi három hónapban erősen fejlődött a tel-avivi kikötő. Annál is inkább figyellemre méltó ez a fejlődés, mert a kormány 2 és fél schillinggel többet vesz tonánként azokért az árúért, amelyeket a tel-avivi kikötőben raknak ki, mintha arab kikötőben történnék meg. Palesztina az árúkirakás statisztikája szempontjából második helyen áll. Júliustól szeptemberig Tel-Avivban 27.791 tonnát rakodtak ki, viszont Jaffában csupán 24.911 tonnát.

— BUCUREȘTIBEN ha jól és olcsón akar ékezni, keresse fel Herschkovits Samu orth. kőser panzióját, Calea Rahovei 24. sz. alatt (Tribunal mellett).

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kőser panzió Budapest központjában, Andrásy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos!

Friedman Józsefné
Kármel-pansió (Andrásy-ut 43)
Telefon: 12-89-67.
vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

A mult század egyik legnagyobb tudósának hányatott élete és küzdelmei

KI VOLT „MALBIM?”

Rabbi Meir Lőb ben Jechel Mechel, rövidítve „Malbim” a mult század hatvanas éveiben megszervezte Bucuresți zsidóságát a reformmozgalmakkal szemben. — Vándorlása, küzdelmei és misztikus megjelenése Közép- és Kelet-Európa helyiségeiben.

Az impériumváltás első évében történt, amikor az ardealiak úgy mentek Bucuresți-be, a megnagyobbodott ország fővárosába, mintha valamennyien új sarkukatól lettek volna, akik újból és újból felfedezik a sarkvidéket. Az egyik kereskedő (mert hiszen ők jártak legelőbbnyire) csodálkozással mondogta, hogy bár nem bírja az állam nyelvet. — hiszen 1920-at írunk — de megtanult franciául, hogy tudjon beszélni az ottaniakkal. S mit tapasztalt? Elég volt, ha jól beszélt jiddisül, akkor már a kereskedelmi életben otthonosan érezhette magát. Egy másik ardeali arról panaszkodott, hogy sehohsem talált olyan imaházra, ahol „ortodox”-módra imádkozhatott volna, ahol megközelíthették volna azt a mentalitást, amelyhez élete során hozzászokott. Végül volt egy oradeai kereskedő, aki örömmel üjságotta, hogy hat hetes Bucuresții tartózkodása idején: megtalálta, hol lehet imádkozni egy vallásos zsidónak. Es ez a hely: a MALBIM templom volt.

Fiatalkoromból, amikor talmudi tudományokban buvárokodtam, emlékeztem a névre. Tudtam, hogy rendkívül értékes műveket alkotott, amelyekkel örök időkre bevéste nevét a vallásos irodalomba. Már akkor megragadta figyelmemet, hogy létezik a román fővárosban egy Malbim-templom, tehát kell lenni adatoknak arról, hogy Malbim ott élt, s hirdette azokat az eszméket, amelyek évezredek, s mindenkor akadnak falkyavivójuk az igazi tradicionális eszméknek.

Tizenhét év telt el azóta és az élet sodrában sohasem jutottam el odáig, hogy ezzel a mult századbeli zsidó üstökösrel részletesen foglalkozzam, pedig nemcsak egynekéni cikknek, hanem nagy tanulmányoknak, sőt regényeknek lehetne inspirálója és főszereplője. A XIX. század bővelkedett zsidó nagy emberekben, de Malbim a legelsőik között is megállta helyét, mert erre predestinálta egyénisége, feltűnése, alkotásai és küzdelmei, amelyek messihi felülemelték őt kortársai fölé.

Most végre eljutottam ahhoz, hogy Malbim nyomait kutassam Bucuresți-ben. Legelőször felkerestem az úgynevezett Malbim-templomot és itt ért az első nagy meglepetés. Azt hittem, hogy egy szerény, kis régi zsinagógát talállok, amilyenekkel teli van a bucuresți gettó és egy modern, szép templomot találtam a Strada Bravilor 4. sz. alatt. 1200 személy befogadására alkalmas templom ez, amelyet árnyas fák között találhatunk meg, de nem is csoda, hogy unjak látszik a templom, hiszen csak 1930-ban épült fel.

Néhez feladat egy új templom körül kutatni régi emlékeket, de nem hagyott nyugodni a „téma”. Malbim nyomait ki kell kutatni és úgy vélem, hogy lassu, szívós utánjárással sikerült is nyomokat felfedeznem abból az időből, — a mult század hatvanas éveiből — amikor Malbim itt volt, feltűnt a romániai zsidóság egén s azután furcsa körülmények folytán újra lehanatolt.

KI VOLT MALBIM?

Ez a szó Malbim, egy név rövidítése. Eredetileg Mair Lőb ben Jechiel Mechel volt, vagy ahogy kortársai hívták a sziléziai városkáról, ahol rabbikodott „der Kempenner.” 1809-ben, Ros-Hasono első napján

született Woloczysk-ban, Oroszországban és ott is halt meg 1879-ben. Hetven évét élt, s e hét évtizede magában foglalja mindazt, amit a zsidó élet a mult század legmozgalmasabb idején magában foglalt. Volt rabbi Wreschenben, majd Lecca-ban, onnan Kempen-be került, majd Bucuresți-be, onnan Mohilevbe, végül a kővárszei orosz hitközség főrabbiává lett.

Amikor Kempenben, Sziléziában lakott, nagy kulturharc fejlődött ki működése körül, két pártra szakadt a zsidóság, amely harcba még az akkori porosz hatóságok is beavatkoztak. Erdekes, hogy megválasztották Vilna főrabbiának is, de nem foglalta el tisztségét, mert a hatóságok nem engedélyezték ottani letelepedését. Ellenségei főleg a vallástalanabb elemek és a két-színű hitközségi tagok voltak, akiket üldözött. De ellenségei voltak azért is, mert az „askenázok” chasszidot és a „chasszidok” — askenázit láttak benne.

Mily érdekes és mily jellemző kiválóságára, hogy bár egész élete vándorlásokban telt el (akkor még nagyrészt postakocsikon jártak) és folytonos harcot kellett vívnia, mégis nyugot és marandandót alkotott a zsidó hitélet terén. Hatalmas harcok dúltak akkor világszerte a „felvilágosodottak” és a konzervatívok között. Sziléziában is dúltak ezek a harcok, a maradiak és felvilágosodottak között. Malbim nem birta sokáig a harcot, mert szövetkeztek ellene és jobbnak láttá távozni küzdelmei színhelyéről.

MIERT JÖTT EL KEMPENBŐL?

Kutatásunk szerint innen is azért ment el, mert a reformharcok elleni küzdelem kiélezte. Viszont vannak erre vonatkozólag bizonyos legendák is, amelyek másképpen, hogy úgy mondjam, — hétköznapi napiban — állítják be ezt a távozást. Al-lítozást élt ott egy reb Zalmen nevi, igen régi rabbiakaladóból származó samesz, aki egy szombat reggeli ima előtt a hitközségi elnök kérésére kétszer is elment a rabbi-ért, hogy jöjjen már imádkozni. De a rabbi gondolatába mélyedten, valószínűleg nem is vette észre a hívő szót és amikor az elnök elment érte, azt állította, hogy őt nem is hívta a samesz. Végül, amikor szembesítésre került a sor, Malbim heves indulatában arculította a sameszt. Másnap eltávozott a városból. A legenda tovább szövi színes szárnyait. Már távozása előtt régebben megígértte az elnöknek, hogy leányánál, ha férjhez megy, ő adja az esküvői áldást. Várták is sokáig, de nem jött. Végre már ki is tűzték az esküvőt. A ház teli volt vendégekkel meg jött-ment szegényekkel, akik egy ilven nagy esküvőre összegyűltek mindenfelől. Közben eltűnt a völégény aranyórája. Keresték-kutatták az egész házban, de sehohsem találták. Már az összes koldusokat is megmotozták de sehohsem volt. A nagy zürzavárban észre sem vették, hogy egy ósz koldus jött be az udvarra és leült egy kőrákásra. Amikor rátaláltak, kijelentették, főleg az elnök és hű csatlósa reb Zalmen, a samesz, hogy ez is ismeretlen lehet csak a tolvai. Odament hozzá és potonvágta. Amikor másodsor is útjére emelte kezét, megszólalt Malbim:

— Ne vétkézz reb Zalmen... én csak egyszerű... Nagy tisztelettel fogadták, megtörténi az esküvő... az aranyóra is meglett... de

Malbim soha nem ment vissza Kempen-be és eltávozott Bucuresți-ből is. Ha eltekintünk a legendától, úgy véljük, hogy nem ez a „pofon” volt az, ami őt onnan örökre elvitte, hanem inkább az a harc, amelyet folytatnia kellett a konzervatív, mélysegesen vallásos rabbinak a „felvilágosodottak” elszánt csapatával.

Nagy csalódás érte Bucuresți-ben, ahol akkor Alexandru Ion Cuza fejedelem uralkodott és a zsidóság nagy része meglehetősen szegény és primitív életkörülmények között éldégt a kis fejedelemségben a mult század hatvanas éveiben.

VÁNDORBOTTAL A KEZÉBEN BOLYONG MALBIM FALURÓL-FALURA...

Ne gondoljuk, hogy annakidején egy rabbit úgy választottak meg, mint manapság. Szabályos választással, installációval, rendes dotációval, iróasztallal és reprezentációkkal. Malbim járt a világot, elkerült keletre, messzi szülőföldjét és messzire eddigi működési helyétől, mert nem bírta azt a légkört, amely Kempenben és másutt körülvette. Itt talált egy kis csoport vallásos zsidót, akik tanultak és ragaszkodtak a tradíciókhoz és ami legfontosabb: felismerték benne a nagy embert, a kiváló tudóst és a konzervatív szellem legigazabb reprezentantát. Bevonult egy kis beszemredesbe, ott ült és tanult, hirdette a tant.

A távoli kis magyarföldi és ardeali falvak jámbor zsidói nem is sejtették, hogy ki az, aki vándorlásában egy kis menedéket kér éjszakánként. Malbim elkerült a városoktól, mert ott a nagy gyülekezetekben, imádkozás után és előtte a Tant magyarázatát a rabbi Meir vitába szállt velük. Akkor összenéztek a tudósok és vének. Tisztelettel tudakolták utjának célját és azt, hogy merre van hazája? A cél: az Örökkévaló volt, fel-emelkedni hozzá, ez volt minden vágya-álma.

Igy került hosszas hányattatás után Bucuresți-be. Hogy mi fogta meg ott lelkét, hogy távol mindentől, ami eddig számított neki, felvegye újra a harcot, a Tanért, a Szent nevéért, felvegye a küzdelmet a meg-nemérték ellen, ezt csak ő tudhatja, aki már régen ott nyugszik a kiewi történelmi multu temető egyszerű sírhantja alatt. Mi-ért maradt meg ott évekig, miért tanult és tanított épen Bucuresți-ben? Talán itt vélt misztiót teljesíteni?... nem sikerülhet kikutatni. Csak azt tudjuk, hogy vándorlása között falusi gyermekek ezreinek képzésében gyakran vállalta az Eljáhu-profétia szerepét, mert hiszen szerény bolyongásainak utjain, nagy ósz szakállával, asszociáltak benne a profétát, aki messihi földeken jár és visz vigaszt kicsiny zsidó házak elhagyatottságába.

A bucuresți kis zsinagóga zsidói áhitattal figyelték minden szavát, mintha érezték, tudták volna, hogy nem hétköznapi ember van közöttük és végtelenül ragaszkodtak hozzá. Nagy emberi mivolta abban is kitűnik, hogy 70 évvel távozása után még mindig boldog az a vallásosabb bucuresți-i zsidó, aki a róla elnevezett zsinagógában töltheti el ünneppapjait.

W. S.

PALESZTINA

A Balfour-erdő ötvenezer fája

Mintha a mai helyzet szimbóluma lett volna az a retentó anyagi katasztrófa, amely a Balfour-erdőt érte. Csaknem az egész fa-ültetvény egyharmada, 50.000 fa égett el. Több helyen gyújtották fel az erdőt és az éjszakában az Emek kolóniai felett vérvörösré festette a tűzkakas a palesztinai éjtel. A nagy szél még elősegítette a tűz továbbterjedését. A nazareti, afuici, haitai rendőrség és tűzoltóság hába feszítette meg minden erejét, nem sokat segített.

Pontosan husz esztendővel a Balfour-deklaráció után, ahelyett, hogy a Balfour lord nemes emléket megörökítő erdő továbbfejlesztésére adott volna minden segítségét a palesztinai kormány, inkább elhanyagolta annak őrzését és az a drága sok pénz a tűz martaléka lett.

A huszestendő évfordulón lángban égett a Balfour-erdő. Kell-e ennél szomorúbb bizonyíték arra, hogy az angolok milyen rosszul bánnak a zsidó országépítéssel? Kell-e ennél szomorúbb hír a világ zsidóságának, minthogy a fa pusztul, az erdő, amelyért annyit dolgoztak, harcoltak a zsidó milliók?

A Keren Kajemet vezetősége a kormánytól teljes elégtételt és a károk megtérítését követeli. Az angol kormánynak kötelessége, hogy az ötvenezer fát újra ültesse. Mert ha nem teszi, mélyen sérti ennek a nagy államférfiúnak emlékét, aki megvetette alapjait annak a nagy országépítő munkának, amelyet Herzl szelleme kezdeményezett.

Ötvenezer fa! Milyen szomorú is, különösen, ha tudjuk, hogy Palesztinában a zsidók által ültetett fák közzserzetet terjesztik, mintha mindenkinek édes gyermeke volna az erdő, melyet a kopár földre ültettek a chalucok ezrei. Ez teszi újra termékenyvé a földet, amelyet a sokézer éves arab-török gazdálkodás sivatagá válogatott. De az araboknak most sem kell egy viruló ország. Nekik nyomor kell és pusztaság. Ezért kellett elpusztítani a Balfour-erdő egyrészét. De hiu reményeket táplálnak az arabok! Mert a zsidó szívósság és kitartás újra elülteti a fákat és dacolni fog az emberi gonoszsággal s átvilággal, minthogy felvette a harcot a természet mostohaságával is.

— MOHAMEDÁN LELKÉSZEK A TERROR ELLEN. (Jeruzsálem). Harminc mohamedán lelkész kiáltványt intézett az arab lakossághoz, amelyben elítélik a terrorselekményeket, a bombamerényleteket, lövöldözéseket és vasuti merényleteket. Ez az első eset, amikor mohamedán lelkészek nyilvánosan megbélyegzik a terrort. Hír szerint ezek a lelkészek elhatározták, hogy szelékeny propagandát indítanak be az erőszakosság megszüntetésére. Rendkívül figyelemre méltó jelenség az a manifestum, amely a palesztinai kommunista párt aláírásával látott napvilágot Palesztinában és amelyet Jeruzsálemben és Jaffában osztogattak nagy számban. A kiáltvány tiltakozik a mohamedánok vallási szabadságának korlátozása és az ellen, hogy a kormány vette kezébe a Vakf mohamedán vallási alap kezelését. A kommunista párt manifestuma követeli a főmuftinak hivatalába való visszahelyezését és a számtízott arab vezetők visszatérését. Végül felhívja a mohamedán lelkészeket, hogy ne engedelmessédjenek a kormány rendeleteinek.

— Az új palesztinai rendőrönök. Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter október 21-én az alsóházban bejelentette, hogy Sir Charles Tegart nevezte ki a palesztinai rendőrség parancsnokává. Az új rendőrpáncsnok korábban Indiában volt, jelenleg 56 éves és a kalkuttai terroristák legveszedelmesebb ellenfele volt. Harminc évig volt az indiai rendőrség szolgálatában. Ez idő alatt több ízben követte el ellene merényletet. Amikor 1931-ben elhagyta Kalkuttát, ahol a bengáliai rendőrség parancsnoka volt, azt vélték a befenteknek, hogy Lord Byng-nek, a Scotland Yard emondott vezetőjének helyére kerül. De ez nem következett be, hanem a kalkuttai indiai államtanács tagja lett. Ez a szervezet a legfőbb polgári szervezete Indiának és ebből látszott, hogy Sir Charlest többnek tartották, mint egyszerű rendőröknek. Mult év decemberében vonult nyugalmába, ahonnan most újra aktivitásba hívták azzal, hogy a palesztinai rendőrség vezetője lett.

— 56 ILLEGALIS BEVANDORLÓT ITELTEK EL. A safedi brit bíró 56 illegálisan bevándorolt zsidót ítélte el, ezek közül 24-et Délországról. Valamennyit kiutasítják büntetésük kitétele után.

— NAGY JEGKAROK PALESZTINÁBAN. Tel-Aviv környékén az utóbbi napokban súlyos jégeső volt. Petach Tikva környékén a narancsültetvények is sokat szenvedtek a jégkár miatt. Egyes ültetvényekben tíz-tizenöt százalék kár, sőt van olyan, amelyben huszötöt százalék a kár. Az általános kárt még nem tudták teljes mértékben felbecsülni, mert a megmaradt fákon levő termésben okozott kárt még nem tudták megállapítani. Tel-Avivban magában több, mint ötszáz ablak tört be a vihar folyamán.

— VAWEL VEZÉRÖRNAGY BESZÉDE. (Jeruzsálem). A P. V. a well, aki jelenleg mint vezérőrnagy, parancsnoka az összes angol csapatoknak, a Black-Watch ezred inspicálásakor nyilvánosság előtt nyilatkozott. Említette, hogy 22 évvel ezelőtt volt először Palesztinában, amikor még nem is létezett Tel-Aviv, csak homokdűnék voltak ezen a területen. A csapatoknak mindenkor készenlétben kell állni, mert mindenkor történhet valami váratlan. Az arab igen békés nép 95 százalékban, de az öt százalék renitenskedő. Nem akarok politikáról beszélni, de a tisztiek, akik vezényelnek benneteket — mondotta a vezérőrnagy — majd megvilágítják a helyzetet.

— A MUFTIT KIUTASITOTTAK SZIRIABÓL. Damaszkuszról jelentik, hogy a főmuftit, aki eddig Beyrutban tartózkodott, kiutasították Szíriából a francia hatóságok. A muftinak legkésőbb vasárnap estig el kell hagynia a francia mandatárius területet. Hír szerint a mufti és a többi számtízott palesztinai arab vezetők Bagdadba kaptak meghívást Ghazi iraki királytól.

— A BARCLAYS BANK HELYZETJELENTÉSE. (Jeruzsálem). A Barclays Bank legfrissebb jelentése szerint a piac megeléklülése észlelhető az aratás befejezésével és megkezdődik a citrusexport-szezon. A gabonapiac helyzete kiegyelőző. Tonnánként 9—10 font az ára. Kása ára tonnánként 6 font. Exportáltak 8000 tonnát. Gyarmatáruban normális a helyzet, a kávé ára tonnánként 52 font. Gyapju, selyem és gyapotpiac lanya. Az építőiparban évenként az eredmény. Grapefruit behajózása rendszerben halad, 3612 ládat küldtek és 17.715 láda citromot. A narancs ára „lábon” 3 silling 3 penny. A csomagolás és biztosítás ára az elmúlt szezonhoz viszonyítva egy sillinggel emelkedett.

— LETARTÓZTATTAK A PALESZTINAI HATÓSÁGOK A KÉT JERUZSÁLEMI ANGOL KATONA GYLKOSAIT. (Jeruzsálem) Rendőrökuttyák nyomra vezették a hatóságokat két angol katona gyilkosai ellen beindított nyomozás során. A rendőrökuttyák egészen Sileyon falujáig vezették a katonaságot, amolyan a falut azonnal körülölelték. Az egyik házban letartóztatták a gyilkosokat, míg másik három házban nagymennyiségű lőszert és puskaport találtak. Az egyik ház tulajdonosa menekülni próbált, mire utána löttek és megsebesítették.

— A Közélet püspökei Rómában tárgyalnak a palesztinai helyzetről. Róma. A Vatikán az utóbbi napokban rendkívül érdeklődik a palesztinai kérdés iránt. Most érkezett Rómába a bagdadi püspök: Emanuel Toma, két görög-katolikus püspökkel, akik szintén a Közéletben működnek. A bagdadi püspök, az iraki szenátus tagja és mert 78 éves, utazásából arra következtetnek, hogy nem vállalkozott volna rá, ha nem egy rendkívül fontos kérdésről lenne szó. Megbízható helyről nyert értesülés szerint, a palesztinai helyzettel van összefüggésben a püspök útja. A pápa Pacelli biboros társaságában fogadta és alaposan megtárgyalta a szentföldi keresztény szenthelyek helyzetét, kapcsolatban a felosztási tervvel. Még abból is következtetnek arra, hogy a palesztinai helyzetről van szó, mert Rómában várják Barlassina jeruzsálemi kardinális is, s a libanoni és szíriai katolikus püspökök is Rómában tartózkodnak.

Kérjen mindenütt elsősorban palesztinai termékeket!

Olajhogyóbol készült tiszta és ízletes SHEMEN ételolaj.

Népszerű SRE IEN-MINORA szappant, amely gyermekek és érzékenybőrűeknek egyaránt alkalmas.

ADIN, CARMEL, FLOWERS, GALIL. mosdószappant - SHE IEN.

SRE EMEN-LOROVASzappant. Rison-e-Zionban gyártott aran és ezüst OKAVA borotvopengéket.

Romániai főképviselet: „HERMO” Bucuresti, B-dul Domnului 3.

Temesváron: Káldory Marcel, Str. Paris 5.

Braşovban: Deutsch Zsigmond, Str. Sft. Ioan 2.

Satu-Maren: Fekete József, Str. Berthelot 52.

Vitamindus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit SHARON 1-szirupokat,

Ramat-Ganban gyártott PALALU 1 alumínium edényeket.

Illó és etherikus olajokat, valamint FRUTAROM-féle esszenciákat — Haifa.

LUCIO acélsavót — Petach-Tikva.

RUZSOLÓ 1-féle 100% Vanilliót — Haifa.

ONYA karbonpapírt és indigót — Tel-Aviv.

Csujon: Kórósy Ilihor, Str. Nic. Iorga 19.

Oradeán: London Armin, Str. Millerand 9.

Satu-Maren: Fekete József, Str. Berthelot 52.

Közélet

A CLUJI ZSIDÓ PÁRT választói közgyűléséről lapunk legutóbbi számában számoltunk be, közölve, hogy a megválasztott vezetőség teljes névsorát pótlólag hozzuk. Az alábbiakban adjuk egész terjedelmében a közgyűlésen megválasztott vezetőség listáját: Elnökök: Dr. Kertész Jenő, Alnökök: Gottlieb József, dr. Hamburg József, dr. Kaszner Rezső, Kertész Ignác, Schwartz Ignác, Szirmai István, Főtákarok: Dr. Kertész Fr. Miklós, dr. Schwartz Vilmos, Titkarság: Sijovits Dezső, dr. Fekete György, Titkár: Klein Imre, Jegyző: Zelig Jenőné, Pénztárnok: Klein Hugó, Ellenőrök: Peller Lajos, Klein Hugó, Munkabizottság: Politikai referens: Dr. Kaszner Rezső, Szervezet: Szirmai István, Gazdaság-társadalom: Weimann Jenő, Sajtó: Barzilay István, Kultur: Dr. Márton Lajos, Női szekció: Schönberger Kálmáné, Ifjúsági szekció: Dr. Kárpfi Ferenc, Iparos szekció: Dr. Kertész Fr. Miklós, Pénzügy: Deutsch Zoltán, Jogügy: Dr. Fendrich Jenő. Az elnöki tanács tagjai: Dr. elnökség tagjai: Dr. Fischer József, dr. Marton Ernő, dr. Hermann Dezső, Jámbor Ferenc, Vigdorovics Izso, Wieder Jenő, Schönberger Kálmáné, dr. Fándrich Ernő, Jäger Mór, Hamlet József, Kohn Mihály, Lázár Mór, Albert Nándor, Arner Izák, Csobán Jenő, az Izr. Növegvet elnöknője, a Wizo elnöknője, Spielmann Mór, Grün Zoltán, Dávid Áron, Zelig Jenő, Szmuk Izso, Schwartz Márton, Róza Mór, Boschán Géza, Heves Vilmos, László Gyula, Adler Jenő, Weinberger Nándor, dr. Weisz Jenő, Rados Manó, dr. Vass Zoltán, Grün Mór, Somogyi Miksa, Léb Miksa, Hellmann Jenő, Hartenstein Ilus, Kun Ernő, Rosenfeld Ármán, dr. Pintér István, Salamon Mendel, Farkas Mendel, Léb Jenő, Weimann Jenő, Dáskál Hugó, dr. Struhl Ármán, Wohl Vilmos, dr. Friedler Sándor, Danzig Hillél, dr. Képpich Ferenc, Halpert Fischl, Deutsch Ernő, Spitzer Bernát, Léb Vilmos, Grünwald Lajos, Halász Erzsébet, Grosz Hermann, dr. Marton Ernőné, Szirmai György, Szmuk Izsóné, Fritsch Rózi, Glaser Edit, Lieblich Baba, Gartner Eugénia, Eidlitz Livia, Goldstein Jenőné, Löwy Jolán, Weisz Jenő, Szirmai Sári, Deutsch M. Károly, Blau Dezső, Kohn Dávid, Goldstein Jenő, Kaufmann Dávid, Mandel Ferenc, Rosenfeld Ferenc, Klein Sándor, Grün Zoltán, Mármarosch Fano, Schwartz Sándor, Nusbaum Mihály, Feinkelstein S., Majer Mózes, ing. Klein Gyula, Weisz Gyula, dr. Farkas Imre, Heller Ferenc, Rosenzweig Emánuel, Fischer Rudolf, dr. Kepes Imre, Sándor Samu, dr. Erzmann Béla, Léb Odén, dr. Sebök Elek és Gilau, Cojocna, Achires, Hida, Sarmas, Huedin de-lerátusai, László Jenő az elnökség tiszteletbeli tagja.

— A SZLOVÁKIAI ORTH. KÖZPONTI IRODA ÜLÉSE. Október 18-án és 19-én ülést tartott a szlovákiai Orth. Központi Iroda Pappenheim Izidor elnökletével. Az ügyvezetőbizottság és rabbi-komité tartott együttes ülést Bratislavában. Jelen voltak a rabbi komité tagjai közül: Akiba Schreiber pozsonyi főrabbi, I. Tigerman (Novy-Zamky), Josua Bucsisbaum (Galánta) S. D. Ungar (Nitva), a világi tagok közül Kämpfner Arnold, Fürst Márkus, Bratislava, Wéber Markus Stupava, Kalisch Ignátz Galánta, Bernfeld József Topolesány és Ehrlich Simon Kosice.

Referátum azokról a nyílt harcokká fejlődött ellentétekről, amely főleg a betűtlen rabbiszékek körül fejlődött ki. Minden eszéköt megragadnak az egyes frakciók, hogy a másikat legyűrjék. A hitközségek erősen szenvednek emiatt. Számítalan kísérletet tesznek, hogy a békés megoldást létrehozzák, de a legtöbb párt oly mereven ragaszkodik sze-

MIKOR A REUMA EGY NŐ EGÉSZSÉGET TESZI TÖNKRE

Azokkal sajnálatra méltóbb, min! a férfi.

1. Mert a no kevésbé eros és ellenállóképes.

2. Mert családi és háztartási kötelességei jobban és állandóan igénybe veszik. Tehát óvakodnia kell a betegségtől és a szenvedéstől: éppen ezért nem tudjuk eléggé ajánlani, hogy szedjen URODONAL-t, amely eltávolítja a szervezetből a húgysavat, a salakokat, mérgeket és az egészéseg legkitűnőbb védelmezője.

Az URODONAL eredményesen használható a következő esetekben:

REUMA
EMESZTÉSI ZAVAROK
MÁJPANGAS
ESE ES HOLYAG BANTALMAK
KÖSZVÉNY
VESEHOMOK
IDEGGYULLADÁS
BORKIÜTÉSEK
BETEGES ELHIZÁS
ÉRELMESZESÉDÉS.

Azok számára, akik nem voltak eléggé óvatosak és nem kezelték magukat a súlyos fájdalmak jelentkezése előtt.

azt ajánljuk, hogy használják mint azonnali csillapítószer!

balzsamot, amely erősen aktív hatása, nincs kellemetlen szaga

és nagyszerű eredményeket mutat fel az összes reumatikus eredetű bántalmaknál, gyorsan enyhíti a ízületek köszvényes daganatait. A LINYCOL megszűnteti a fájdalmakat, míg az URODONAL a szenvedés alapokait kezeli eredményesen.

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY, MEGBIZHATÓ MÁRKA

mélyeihez, hogy a legtrikább esetben lehet kigyenyíteni az ellentéteket. Végeredményben megállapították, hogy a rabbiállások a megfelelő személyekkel töltenek be, igaz ugyan, hogy sok harc és küzdelem árán. A tárgyalások másik pontját a rabbi állami dotálásának kérdése képezte. Kémi fogják a kormánytól, hogy azt a műveltségi cenzust, amelyet a rabbitól megkövetelnek világi tárgyakban, redukálják, mert ez ártalmára van, az egyes rabbi egyházi tudományokban való jártasságának. Hosszabb megbeszélés távot képezte a Talmud Tóra intézmények magántanulónak kérdése és a katonák rituális ellátásának kérdése. Utóbbi kérdéseket kedvezően referáltak az előadók, amelyet jólesően vett tudomásul az Iroda összeült választmánya. Néhány csehszlovákiai zsidó lap csodálkozással látja, hogy a mai sulyos időkben, az Iroda legtöbbet az üresedésben levő rabbiszékek betöltésével és a kongruával foglalkozik, holott rendkívül sok igen aktuális zsidó probléma vetődött fel utóbb, amelyre az ortodox zsidóság választ várt volna a vezető köröktől.

— BRISZ-MILO. Bensőséges háziünnepély keretében tartotta meg Kohn Hugó ismert timisoarai gyátiparos, a „Progres” cég-nagyár tulajdonosa üjszülött Áser nevű fiának brit-miláti. A brit-mila ceremóniája után a szokásos lakoma alkalmából Szófer Hermann gyárvárosi ort. főrabbi tartott con-

dolatokban gazdag beszédet, melyben Kohn Hugó személyét méltatta, aki a modern szellem mellett is az ősi hagyományokhoz hűségesen ragaszkodó zsidó férfiut személyesíti meg. Utána Friedmann Ferenc, az ort. hitközség elnöke tartott igen magasívóju beszédet, majd dr. Weisz Arthur, a KH országos kuratóriumának elnöke beszélt a töle megszokott lelkesedéssel a zsidó férfiut mindig nehéz utjáról és a reáharuló sulyos feladatokról. Taub Ábrahám zsidó liceumi tanár felszólalása után a késő délutáni órákban zárult ez a szép brit-mila ünnepély.

— LÖWY HERMANN JUBILEUMA. Bensőséges meleg ünnepelésben részesítette elnökét az E. Zs. N. Sz. dévai helyicsoporija abból az alkalomból hogy betöltötte hetvenedik életévét. Löwy Hermann nemcsak cionista ügyekben, hanem zsidó közösségekben, a város és megye közgazdasági életében is igen aktív szerepet tölt be. A zsidó hitközség küldöttsége Fischer S. Gyula főrabbi vezetésével jelent meg lakásán, hogy szerencsés kívánatait kifejezze. A Zsidó Orthonban nyolcvan terekes bankett volt, melyen Dr. Schächter László a cionista szervezettek, Dr. Laufer Árpád a barátok, Goldstein Vilmos a hitközség és intézmények, Rapaport János a Zsidó Párt, Mahler Ignác zsidó. főtanasos a Zsidó Kórházegyesület, Gál Ármán a Sfatul Negustoresc nevében üdvözölte az ünnepeket, aki meghatott szavakban köszönte meg az ünneplést. A társasvácsora kiváló megrendezése Izák Ármán érdeme.

Jeruzsálem. — A palesztinai ifjúság szociális ellátására, a megtartott jubileumi hadassza konferencián egy Warburg alapot létesítettek, 25.000 dollárral. Az új intézmény vezetését Miss Henrietta Seldra bízzák. A delegátusok újabb 100.000 dollárt gyűjtöttek meg és küldték meg az államnak összeállítására, amelyből a jeruzsálemi orvosi centrumot építik ki. Ezenkívül 100.000 dollárt gyűjtöttek a Nemzeti Alapra. — A katonai hatóságok rendelkezése értelmében mostantól kezdve katonai jellegű építkezéseknél nem vesznek fel többé arab munkásokat. A megkezdett és csak néhány órán át dolgoztatták. — Nawel vezérőrnagy, katonai főparancsnok elrendelte, hogy a Lyddai repülőtér körül magas falat építsenek. Szükség esetén a fal mögött fog állomásozni a katonaság.

Stockholm. — Albert Bonnier könyvkiadóvállalat most ünnepelte fennállásának százéves jubileumát. Alapítója óta egy család tulajdona, melynek seniorja dr. Karl Ott Bonnier, aki nemrégiben töltötte be 80-ik életévét. A vállalat az elmúlt száz év alatt állt. Ez alkalommal két millió svéd koronából álló alapítványt létesítettek. Ez az alapítvány a legnagyobbat, amelyet Alfred Nobel óta a skandináv államokban tettek. Ebből egy milliót írők, újságírók és művészek részére létesítettek, akik a könyvkiadás terén működnek. További 500.000 svéd koronát egy — Albert Bonnier nevű — tanácsadói alap-ra és fémillió koronát a vállalat személyzete között osztottak szét.

Bagdad. — A francia idegenforgó Szíriában harci készenlétben áll és parancsot kapott, mely szerint minden pillanatban a határra küldhetik. Az olajvezeték ellen Transjordániában három újabb támadást kíséreltek meg.

Tel-Aviv. — A Lyddai repülőtér elleni merénnyel kapcsolatosan közlik még, hogy ez azért következett be, mert távol van a modern repülőállomás a nagyvárosoktól és alig van rendes út, amely odavezet. Az építésnél csak arab munkásokat foglalkoztattak és semmiféle őrség nem állott ott. A héber lapok szerint ha husz rendőr lett volna ott, nem kellett volna utólag arab házakat robbantani.

London. — Az ismert litvániai zsidó tudós, Sapacnyik, aki 30 év óta Londonban élt, elhunyt. Az elhalt tudós halála szellemi kiadványai, amelyek a Talmudra vonatkozóan jelentették meg, chassidikus rabbi részéről éles kritikában részesítettek.

Danzig. — A danzigi zsidók delegációja jelent még az elmúlt hétben a népszavazásról folytatott és informálta a zsidóellenes kilengésekről. A főbiztos kijelentette, hogy Danzig belső ügyeihe nem áll módjára beavatkozni (2).

Bécs. — A bécsi sajtó méltatlanságokat közöl Kaposi Mórról, a hírneves zsidó dermatológusról, 100 éves születési fordulójára alkalmából. Kaposi Mór, akinek emléktáblája az egyetemi klinika előadóteremében van felállítva, szegény kaposvári zsidó szülők gyermeke volt. Korának legnagyobb dermatológusa volt.

Athén. — II. György görög király a bevontakot, akik között számos zsidó katona is volt, beszédet intézett a többiek között a következőket mondotta: Mindnyájan egy anyának, Hellasnak vagytok gyermekei. Tudjátok, hogy a hellének között nincsenek különbségek. Mindnyájatok kötelessége, hogy képepegséget és tehetséget szolgáltassátok a hazáért. A királyi szöveget után a zsidó katonákat Athen főrabijára, Rabbi Barzilay eskette fel.

Varsó. — Samuel Dickstein varsói egyetemi tanár 65 éves születési évfordulójára nagy ünnepséget rendeztek tisztelői. A jubileumon megjelentek a lengyel tudományos élet kitűnőjei, barátai és tanítványai. Prof. Mosicki köztársasági elnök üdvözlő táviratot küldött a zsidó professzorának.

New-York. — A Hadassa konferencia az osztalton Palesztina mellett nyilatkozott meg és ragaszkodását fejezte ki a mandátumhoz. A Hadassa elnöke Mrs. Epstein asszonyt választották meg.

Varsó. — A lomzai kerületi bíróság most ítélkezett 18 vádlott felett, akik Czyszewben egy zsidóellenes kilengés alkalmával elbántották a zsidókat. Hatól tíz hónapig terjedő fegyházra ítélték a vádlottakat. A fővádlott Karszewszky nem kerülhetett a bíróság elé, mert közben meghalt. Lomza mellett egy autobus támadtak meg Karszewszky vezetése alatt. A sofőrt ködöbös érte, elvesztette uralmát a gép felett és az autó felborult. Ez alkalommal az egyik lóda rússait az antiszemitára vezérte, amely agyonlőtte.

Szanhai. — Az itteni zsidóság a háború következtében rendkívül súlyos helyzetbe került. A zsidó hitközség vezetői kültványt adtak ki a világ zsidóságához, amelyben segítséget kérnek az ottani zsidóság számára.

— Üzenet pályázóknak. Az Ardeal—Bánáti Országos Orth. Iroda tudvalevőleg néhai dr. Eisler Mátyás és néhai dr. Vértes Adolf nevére alapítványokat tett, melynek kamataiból hittudományi s tanügyi kérdésekre már évek óta pályázatot tűzött ki. Már eddig is több fiatal rabbi-jelölt és tanító munkája kapta meg a pályázatot. Az ideai pályázatok eredményét az Országos Iroda elnöksége jövő havi ülésén fogja kihirdetni. Az Országos Iroda most azt közli velünk, hogy dacára annak, hogy a pályázati határidő már rég lejárt, még néhány pályamű most is beérkezett. Mivel a pályázat titkosságából kifolyólag a szerzők nevei ismeretlenek, az Országos Iroda ezután értesíti az érdekelteket, hogy e munkák most már elkértek az ideai pályázattól, mielőtt is célszerű azok kéziratát visszavenni. A kéziratok dr. Adorján Ármán, az Országos Iroda elnökénél vannak, (Oradea, Piaja Unirii No. 5), akinek kellő igazolás ellenében átvehető.

— HALÁLOZÁS. A hatégi zsidóság részleges részvétele mellett hunyt el október 31-én Grün Sámuel nagykereskedő, az E. Z. N. Sz. hatégi csoportjának alelnöke és a hitközség népszerű vezetője. Határidővel szerettel és önfeledléssel állott minden nemes zsidó és cionista megmozdulás élén. Grün Sámuel teremtette meg a hatégi chalucatelepet és gondoskodott ellátásáról. Temetésén nagy számban jelenek meg tisztelői. Megható szavakkal beszélt az elhunytat Gaál Béla ZSNSZ helyesorsportjának elnöke, majd dr. Schöcher L., Zuckerman S. és Lázár Tibor tartottak gyászbeszédet. Koporsóját a chalucok vállakon vitték a temetőbe. Emlékét családján kívül, egész Ardeal zsidósága kegyelettel fogja őrizni. (ML.)

— Évek óta az URODONAL igazi jótémény minden reumás, zsírvényes, vese és hólyagbántalmakkal szenvedő, bőrkülféses stb. beteg számára. Az „Urodonal” radikális javulást, vagy teljes gyógyulást eredményez. Ennek köszönhető az URODONAL azt a népszerűsége, amelynek mindenfelé örönd és szaverek halálját, akiket gyógyított.

— HALÁLOZÁS. Schreter Léb ismert és köztiszteltetnek öröndő sighthi termény nagykereskedő halála, nagy részvételt keltett városunkban. Az elhunyt, aki 72 éves korban el, a legutolsó napokig teljes egészségre öröndet és tevékeny részt vett a gazdasági életben. Szigorúan hitű, jótékonykodó, becsületes kereskedő volt, akit széles körben ismertek. Általános részvét mellett helyezték örök nyugalomra. Halálát nagykiterjedésű családja gyászolja.

— Tudósítók figyelmébe. A bankélet, biztosítás, gyárpar és kereskedelem köréből beküldött eredeti, színes riportok, érdekes jogeseteket, továbbá minden szakmából komoly információkat a szokásos tiszteletdíjjal honorálunk. Pénzvilág — Journal Economic, Oradea, Str. Take Ionescu 34.

Orth. kóser vendéglő és bodega
Teljes házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER II ÚJSÓRA. Str. D. Petre 2

Előfizetőink és olvasóink figyelmébe!
Lapunk szerkesztése és kiadóhivatala helyiségét változtattott. Új címünk: **STRADA MIRON POMPILIU S. Mindennemű leveleket, átutalásokat és küldeményeket fenti új címünkre kérünk írányítani.**

TIPOGRAFIA SO... ADEA.
VÁSÁR...
KÖNYV...
KÖNYV...
KÖNYV...

SZIMBOLUMOK
A benemavatközösi bizottságok tárgyalásai során a hatalmak megégyeztek abban, hogy Olaszország hegemoniája Spanyolországban „szimbolikus” csupán. Ehhez mérten az olasz önkénteseket is csak „szimbolikus” hitoktatták vissza.
A japánok ugyancsak kijelentették, hogy a véd-telen kínai városok bombázása és a lakosság le-mészárlása tisztán „szimbolikus” jelleggel bír.
A dancigai nécek kijelentették, hogy a zsidóellenes pogromok, a 19 zsidó megsebesítése és nagy-gyónuk elrablása tisztán „szimbolikus” jelenségek.
A legelsőbb arab komité nyilatkozott, hogy a legutóbbi terroraktusok a zsidó kolóniák ellen és az ártatlan chalucok ellen elkövetett bombamerény-lek ép úgy, mint a nácek, gyerekekkel és agokkal felt autobuszokra való lövöldözések szintén csupán „szimbolikus”.
Stalin is kijelentette, hogy a legutóbbi moszkvai sortűzök és vérfürdők nem mások, mint „szimbolikus”.

JOGOS HARAG
A lengyel keresztény lakosság rendkívül harag-szik a zsidó kereskedőkre, mert a fáltságos tiltakozó sztrájk alkalmával zárták tartózkodásukat. Ez-alatt ugyanis könyvtárak voltak a keresztény ke-reskedőknek drágábbban vásárolni.

MIERT SZABADÁLLAM DANZIG?
Tudja-e miért szabadállam Danzig?
Azért, mert az antiszemitá hitügöndök ott szaba-don rabolhatnak.

INDOKOLT...
— Az én fiam már nem járhat a lengyel egye-temekre.
— Miért?
— Mert rendkívül gyenge lábai vannak...

JÓL VÉGZŐDÖTT ÁRVERÉS
Tegnap megjelent nálam az adóengedély, hogy árverést fogantatomon, de a végén minden a leg-jobbban végződött...
— Jól végződött az árverés?
— Igen, mert a boltifőnököt ott állították az an-tiszemita diákokra és nem engedték, hogy az adóengedélyt keresztyén ember létere zsidó üzletbe belépjen...

HOGYAN LEHET EMELNI A KÖLTSEGVETEST?
Az államlahzártalás költségvetését ötmillióval akarta emelni a pénzügyminiszter. De nem talált megfelelő bevételeket, fedezetet az új adóemelésre. Egy hírsorsosunk a következő életrevaló ötletet pen-dítette meg: — Vessen ki az állam minden antiszemitá nyugtalanítóra, újságra, folyóíratra, brosúrára, sőt a szónoklatokra is egy minimális adóemet és a költségvetési többlet nemcsak, hogy fedezze lesz, de még túl is lesz halozva!

MINDJÁRT A FALHOZI
Stalin rendelkezést adott ki az összes orosz isko-láknak, hogyha a gyerekek rosszul viselkednek, a jó-nában ne a sarokba, hanem mindjárt állítsák őket a falhoz.

HA TROCKIJ TUDTA VOLNA...
Trockij mondta bizalmas körben: — Ha tudtam volna, hogy Oroszországban annyi trockista van, mint ahogy azt Stalin mondja, akkor nem enged-tem volna soha uralomra őt...

ZSIDÓ SZERENCSE...
Az egyik lengyel városkában zsidó gyógyszerel-ponit végig. Keserűnösen jegyzi meg az egyik hit-sorsos a másikat: — Nézd, mily szerencseje van ennek a halottnak, hogy még a régi temetőbe ke-rült. Ha két évvel később halt volna meg, már nem jutna számára hely csak az új temetőben.

A PROBLE
Egy danzigi zsidó, aki súlyos fejszét kapott a legutóbbi antiszemitá zaarágások során, így mor-fondíroz magában: — Az, hogy a fejemet bever-tek, nem annyira fájdalmas nekem, mint az, hogy nem tudom megállapítani, hogy vajjon egy német náci, vagy egy lengyel antiszemitá dögött-e fejbe?

AZ IMARÓL
A nagy lublini megkérdezte egyszer tanítvá-nyát, Jehudit: Mondd, kedvesem, miért nyeljed el imádkozás közben a szavaikat?
— Mert oly édesek nekem azok, rabbi.
— Azt hiszed talán, hogy nekem nem?
— A Te imád szavaid rabbi, tízes szikrák, azo-kul nem uelci le olyan könnyen az ember.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Kormányválság

Egy hete a román közélet megbolygatott méh-kaszó hasonlít. A napilapok minden nap új szenzációkról számolnak be. Az el-múlt héten úgy volt, hogy a nemzeti pa-rasztpárt kap kormányalakításra megbízást. De nem feltétlenül kívánta az, hanem attól tette függővé a legelsőbb köz-jogi tényező a megbízást, hogy sikerül-e Mi-halacheának Vaída Sándort bevonnai a kor-mányzásba. Aki csak egy kicsit is járatos a nagypolitika labirintusába, az tudhatta azon-nal, hogy a tüzet és vizet nehezen lehet össz-szegegni anélkül, hogy abból baj ne származzék. Olyan súlyos és nagy ellentétet vá-lasztják el a két pártot egymástól a legte-rjessebb kérdésekben, hogy egy ilyen kol-laboráció eleve kizártnak látszott. Alig hu-szonnégy óra múlva jelentette Mihalache, hogy áradózása hibával volt. S talán nem is Vaída volt az elrontója, hanem a nemzeti parasztpárt.

zesse az ország ügyeit, amíg az új parla-ment választások megtörténnek. Természe-tesen, ha egy liberális kormány vezet le a választást: akkor lehetséges, hogy újabb négy éves liberális kormányt követhetik. A zsidóság nem avatkozik és nem is avatkozhat bele ebbe a belpolitikai küzde-lembe. Ha beavatkozna, úgy akkor csak rossz-já járhatna, mert bármilyen irányban is exponálta magát, az ellenpárttól nagy an-imozitást vártana ki. Most látszik újra nap-nal világosabban, hogy a zsidóságnak csak egyellen utja van. Megszervezni a maga tö-megét, hogy a választásoknál zárt sorokban vonuljanak fel a zsidó szavazók és tegyék lehetővé, hogy akár nerzett párti győzelem követhetik, akár liberális, vagy ha koncen-trációs kormány Vaidával, Bratianu 7-vel, vagy Juniónnal, ók mindenkor biztosít-sák a maguk 5-6 parlamenti képviselőjét, akik mind felemlhessék szavukat akkor, a mikor a zsidóság létérékéről van szó.

Bennünket zsidókat — bevallhatjuk — aggodalommal töltött el ez a teru. Vaída Sándor legutóbbi években vallott politikája, nyíltan kimondjuk, antiszemitá irányban ha-ladt. A „numerus valachikus” követelése, mint kormányzati program, csak zsidóellenes élle valósulhat meg. De azt se felejtjük el egy pillanatra sem, hogy bár a nemzeti pa-rasztpárt demokratikus párt és vannak a ro-mán tömegek szempontjából igen különö-süvei és megvalósításra váró értekei, zsidó szempontból nem az a hozsánadal üdvözül-hető pártprogram, amely holmi filozemita perspektívákat nyithatna meg a nyolcszáz-ezernyi romániai zsidóság számára.

A zsidóságnak csak az lehet az érdeke, hogy olyan kormány álljon az ország élén, amely nem kötötte le magát egyellen antisze-mita jelszóhoz sem. Nem tagadhadjuk, mert döresség volna fölünk az tenni, hogy Vaída-t nem szeretnénk látni egyetlen kormányban sem. A georgisák sem filozemíták, de nincs olyan kiharansúlyozott antiszemitá program-juk. Juniónról pedig csak annyit: hogy eddig

E pillanatban ugylátszik, hogy egyelőre a liberálisok maradnak. Tátráescu olyan ki-tűnő politikusnak bizonyult, aki tudja, hogy miképen kell úgy vezetni az ügyeket, hogy az reá és pártjára kedvezően alakuljon. E-zonyos, hogy Tátráescu keresi a megégyezést a többi pártokkal is, akikől nem várhatja el nagy mentalitásbeli ellentét. Így tárgyal George Bratianuval, az „új liberálisok” ve-zérével, tárgyal Juniónnal és Vaidával is. Az uralkodó úgy adta a megbízástat Tátrá-escu-nak, hogy szélesebb politikai alapon szervezze meg új kormányát. Tátráescu szá-mított erre régebből, amit az is bizonyít, hogy már hónapok óta tárgyal Bratianuval egy ilyen kollaboráció létrejöttén. De ha még ez sem volna elég, ezért tárgyal még Vaidával és Juniónnal. Dinu Bratianunak, a liberálispárt elnökének érdeke az, hogy a georgisták bekerüljenek az új kormányba, mert ezáltal elérné azt, hogy új megjelölé-súlyt kaphat a Bratianu család a nagypolitika-ban, amelyet egyéni szempontból, de még az ország érdekében is szűkségesnek tart. Ezzel gyengülne Tátráescu befolyása a párt-ban és újabb irányban nyerne megoldást a kormányválság.

Varsó. — A lengyel egyetemeken to-vább folytatják a zsidó diákok megszegye-nítését. A poseni műegyetemen külön padok-jelöltek ki a zsidók számára. A diákok álva hallgatták az előadást. A varsói egye-temen napirenden vannak a kilengések. A diákokat állandóan bántalmazzák. Litvinov a brüsszeli kilenchatalmi konferenciáról való visszautaztában ki akart szállni Varsóban, hogy meglátogassa az ot-tani szovjet nagykövetet. A közbiztonság őrei arra kérték, hogy ne szálljon ki a vo-natból, mert nem garantálják életbiztonsá-gát. Ennek folytán Litvinov nem szállt ki Varsóban.

Moskva. — A lengyel köztársaság el-nöke kihallgatáson fogadta a szocialisták küldöttségét és átvette emlékiratukat, amelyben a választójogi reformot kívánják és a hadseregnek a politikától való távol-tarását. Külpolitikai szempontból kérlik, hogy ne kapcsolódjanak fascista államok-hoz. A köztársaság elnöke kijelentette, hogy maga sem tartja helyesnek, hogy Lengyel-ország a totális rendszert valló államokkal létesítsen tulerős kapcsolatokat.

semmi okot nem szolgáltatott arra, hogy bi-zalmainak legyünk velük szemben.

Egy minden körülmények között két-ségtelen. És pedig az, hogy bármilyen kor-mány is következék, a szélsőjobboldal el-lensúlyozására csak is olyan politikát követ-het, amely injuridat tartalmaz a zsidó-sággal szemben. Ez nem antiszemitizmus még, de „lecsapolás” annak az agtációnak, amely mostanig is zavartalanul áskálódott különösen a zsidóság körgazdasági pozíciója ellen.

A zsidóságnak nagy erénye a türelem. Most sem mondhatunk mást, mint élnie kell ezzel a meglévő adottsággal. Legyen türe-lemmel, legyen passzív a nagy politikai áré-nában, mert ha nem nyugodt, akkor nyugta-lanságának nagy ára lehet. Nem kell kipro-vokehni a gyűlölködést, mert — sajnos — épen elég adag jut belőle emigy is minden egyes zsidó számára. Várjuk be a politikai válság végét és csak egyellen egy teendők lehet: magunk sorait megszervezni, továbbra is felvidósítani a zsidó szavazókat arról, hogy egységes lalanxként kell állunk a di-vergáló politikai érdekek között, hogy amik-or saavunkat hullathatjuk, megvédhessük a mi sajátos érdekeinket. Annál is inkább, mert nincsen sem román párt, sem más ki-sébségi párt, amely nyíltan merne hirdetni, hogy a zsidóság állampolgári érdekeit és jo-gait maradtátlanul fogja képviselni. Csak mi magunk magunkat! Ezt nem szabad egy pillanatra sem elfelejtenuink a mai zavaros politikai helyzetben!

Folytatódnak a terrorcselekmények, de a

A lengyel köztársaság elnöke elítéli a diktatúrás államok rendszerét

Az elhunyt marsall leánya, Vanda Pil-sudszky kijelentette, hogy amennyiben a mezőgazdasági földskolán, amelyen ő is ta-nul, bevezetnék a gettópad rendszert, ő is habozás nélkül a zsidók közé fog ilni, mert ezzel demonstrálni akarja apja szellemét, aki mindig ellenzete, hogy különbséget te-gyenek zsidó és nemzsidó között.

Szent háborúval fenyegetőznek Arabia papjai

Damaskus. — Szaudi Arabia papjai el-határozták, hogy szent háborúra szólítják fel az arabokat, ha Palesztina ügyében az arab népre kedvezőtlen döntést hozna Ang-likia. Ibn Szaud király követe közölte Lon-donnal, hogy aggodalommal kíséri a paleszt-inai eseményeket. Ibn Szaud attól fél, hogy Anglia ráteszi kezét Akab kikötőre, mely a Vörös-tenger mentén van. — Jeruzsálemi jelentések szerint a palesztinai főváros arab és zsidó tanácsa együttes ülésen elhatározták, hogy felszólítják a lakosságot, hogy vessen véget az erőszakosságoknak és vér-ontásnak.